

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת נח תשפ"ז

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בכורות. פרק שלישי - הלוקח בהמה דף כד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רש"י

ה'חלבה ב' יוסי בן משולם' למה לא אמר פירוק? – אדרבי יוסי קאי. וְאִם בְּבוּלִי
לא פליגי רבנן עליה: אִם אָמַר ה'חלבה בְּבוּלִי פירוק – ולא אמר לקמן "ה'חלבה
כרבי יוסי", הוה אמינא: "ה'חלבה בְּבוּלִי פירוק – אדרבי יוסי קאי. וְאִם בְּבוּלִי
פירוק – דמשמע טובא – משום דרבי יוסי תרתי מילי אמר במתניתין: ערשה

את מקום המום. אבל אדרבן שמעון לא אמר, ר' יהודה אמר רב פלונתא; ואדרבן שמעון איבא פלונתא בבייתא, ופלונתא דאי. להבי' אשמעינן הלכה דרב יוסי בדינא, לגמלא ולממרא אדרבן שמעון בן גמליאל קאי האי "הלכתא בבוליה פירקין, ופלונתא דבייתא לא פלונתא. מרחטס - אזהבת ב' ביהיתא. ומוצא ובריס - שולדים כעשו תליין וברוכין ונוקין חזקתא שפנטר כבי מן הכבוד. ונקבת הערלות עכשו מצא תליות במבכרית. והדשא אן כאן לכוון כלום, דוברימין אן שום כבוד - שהיינו חזקתא הן, ונקבת התליות במבכרית -

20 — לרחמיה ולספקן בספק בבורות, ולומר:
 21 שמה שכל של וזאב לא אצלן וז, וחסרין גם
 22 המבטירות, שאינן תרבות וזל, וכל בהמה
 23 אחרת, אלא אם כן יולדת — ואם היה לה
 24 וזל מתחלה, לארי דאי אי נמי לא היה
 25 יולד ירדה — פטורמן כן הבבורה, דהא היה
 26 לה חורגין. ומיהו היבא בדרה — חוששין
 27 לרחמין, שמרחמת וולד בהמה אחרית, למא
 28 נפקא מינה — דהא לענין ברהמה נפשי
 29 פטורה, דלא הוי אלא ירדה — ואם היה
 30 לה אחריתא למליץ עליה — דהאי שברוך
 31 אחריתא, משום 'אחרת ואובי, אל לך' —
 32 דלמלא חסד, אחרת איהו אלא בן —
 33 אלמא בריא ירדה חתוקי ליה, ולא מרחמת
 34 אלא ירדה, מי קתני — 'אין חוששין שמת
 35 בנה לא פטור פטור' היה קתני — והכי נאמר:
 36 ממה שפירש פטורמן כן הבבורה, דא חוששין
 37 שמת מרחמת כן חברתה אלא אם כן היה לה
 38 וזל אחר מעיקרא, הלכך לענין בבורה דאי
 39 פטורה, אלמא לענין אותו אובי — פספקא
 40 חורא, דבשל חוששין דהים — דהא ולכולן
 41 הוי ולדות, אלא דאי, אפילו ילדה — אינה
 42 מרחמת אלא שלחו ומשני: במקום ירדה, כן
 43 דברי בחותקין — בן, כלומר, במקום שפא
 44 (וכן) וזכין היה רבן שמעון כן מגזילא אומר
 45 הבטנן כן, מאי לאו מרסיפא דקתני 'וכן' כן.
 46 — דכל אחרת תחליי בה — דהיה חורא,
 47 דהא אמרנו במקום ירדה היה שביקא ירדה
 48 ומרחמת לראוי ירדה, ורשא נמי דקתני: דהרב
 49 בחותקין כן בריא ירדה חתוקי ליה — ולענין
 50 'אחרת ואובי' נמי לפי מה שכתבנו **בכריתות**

וספספ — ודאי, ורשע — ספס, וספי וכן — הוראלי ולא דמו. ומשני: לפסורא — הלא א
 דקאי מימא ומרמאסא חזא דידה, ורשע מימ פטורון חמ הבבורה דאי, דאי נמי לא
 וצא בגר — ספס, שכיח אחא רחל — שדבוק אחרייה ומקומה. פטורין חמ הבבורה
 לא קרשה, בדנמה ווא. ואסור באבילי כרנן — ורשעין ורשעין ורשעין. דאי כרנן שמעון
 (ה.ק.) צב ויהיה צדק לכב — ער שיבא אליוהו אסא מותר אסא אסור. מא
 ווא. שיער לנו אם נבדק הוא לאו. ודוראלי לא שייך לומר אבא בדבר הכתוב
 שיבא אחא א הלכה כרנן שמעון ומותר באבילי. אי כרנן ואסור באבילי חסכת
 אי נמי לא דידה הוא. אי יולדת הוזה לה לול — לא חויה מרמאסא. וימיו מנספ
 כרנן שמעון כן גמליא. — וואס אסור — וואס אסור. ורשעין ורשעין. דאי כרנן שמעון
 דאיכא למימר: לול אחרייה הוזה לול, ומית, ורשעין ורשעין. לאו אינא כרנן — מנספ
 בגר. — וואס אסור אסור כרנן כרנן — פטורין חמ הבבורה, ממה נפשך. אי חויה לאו
 לול שמעון של כרנן שמעון וואס אינא אסור אינא — יולדת מרמאסא —

אמר להם לֵי - אִי אָמַר
אמר להלכתא קרבי יוסי
אמר רבי יוסי בן המשולם
- דרבי יוסי תרתי אמר,
אִי - אשמעינן הלכה קרבי
ששמועין בן גמליאל קאי,
תנא תיא. מאי ברייתא
מזן תנאי - הָא אֲחֵרֵי
אף על פי שאנתי יולדת.
: דבר בחוקתה. [ובן היה
הנכון לחזק עורכו]

עֲשֵׂהָ מִכְּבִרּוֹת וְשִׂאֵן
תִּקְבּוֹת תְּחִלּוֹת בְּמִכְבְּרֶיהָ
דִּבְרֵי תִּקְבּוֹתָּהָ דְקָאֵמַר רַבּוֹן שׁ
לֵד - חִיּוּשֵׁינָן לְרַחֲמֵהּ אוֹ
מִיָּה - לְמַלְאָק לְרַחֲמֵהּ מִשְׁ
לֵד, לְקוֹ, אִמְרֵי: הַחֲבִירָה מִן
אִמְרֵי: הַלּוֹקֵת הַחֲבִירָה מִן
קִטְנֵי: הִכִּי קָאֵמַר: אֵינִי חַ
מִשְׁ: כְּגֹם תְּחִדָּה עֲדָרָה וְרַחֲ
שׁ שְׁמָא בְּהָ שֶׁלּוֹ אֵל לֹ
רַחֲמִים: בְּמָקוֹם דִּידָהּ
מֵאֵל לֹא יִשְׁמָא דִּימָא דְרַחֲ
הָא דְרֵאִיתָא, וְתֵאֵל חִיּוּשׁ
רַבִּי יוֹחֵן: רָאָה חִיּוּשׁ שֶׁ
חִדָּק לֵבָם. פֶּטוּר מִן הַחֲבִירָה
אֵל, בְּרַבְרָן, מֵאֵל "עַד יֵבֵא
אֵל אֵלֵּי אֵל הַחֲבִירָה בְּרַבְרָן שׁ
דִּבְרֵי רַחֲמֵי, מִשְׁפַּקָּא לֵבָם
בִּן מְלִילָא בְּמִשְׁתַּחֲוִי -
הַ חֲלִיבָה בְּרַבְרָן שְׁמֵעוֹן בִּן
מִתָּא אֵל אֵינִי מִתְרַמֵּת -
אוֹתוֹ וְאֵת גִּבּוֹ" - חִיּוּר אֵל
וְכֵן וְלֵד מִרְחָמָא - דְּכֵן
נָמֵ, דִּימָא לְמִימֹר לְמִלָּא

[illegible]

1 אי – ואם תאמר דרבי יוסי בן המשולם נמי פליגי
 2 ברייתא, לפסוק הלהב כמותו ושי לומר: ושמא אן
 3 בברייתא, אלא דקסי להו דפליגי רבנן עליה.
 4 וזהו השכיב בן: תימה! למה לי למינע בענן
 5 וזה? לימא: תבנס לתוך עדרו וראה וכרם תחלים
 6 דא? ונקבת כח? ושי לומר: תלרבותא אן בהי,
 7 דבא עב גב דודאי היתה תחלת ידנתו בלילה,
 8 שעתין אן תאמרוהו מצריך לנולדותיהן ודרכן
 9 לשעת בלילה, ובא לו בנה של זו אצל זו –
 10 אפילו הכי לא חיישינן.
 11 **ר'א** חזיר שחור חזיר אחר רחל – קצת
 12 קשה, דנקט חזיר ולא גמל, משום דסבר
 13 כרבי שמוען (בכורות ד'ב) דאסר קטל דהויא מן
 14 הטהור, ואפילו היה ידוע שהוא בעל של רחל
 15 והיה האסר באפילו ומידיה, מענין למינע דאסר
 16 דנקט רחל שהיא בהמה דקה – נקט חזיר. אי
 17 נמי, ויחא למינעט למילתיה כבולו עלמא.
 חזשט

בְּכִירוֹת וְיִלְדוֹת, לְמִחֹר הַשָּׁבִיעִם וּמִצָּאָת - אִינוֹ חֹשֶׁשׁ שְׂמָא בְּנָה שֶׁל וָּ כָּא
עוֹנֵן בֶּן גְּמִלְאֵל - דִּיאֲנֶה מִרְחֻמָּא אֵאל
דְּלִמָּא: דִּידֶה - מִרְחֻמָּא, דְּלֵא דִידֶה -
ס' "אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ"; אִי אֲמַרְתּ: דִּידֶה
דִּידֶה גַּמִּי מִרְחֻמָּא - לֹא לָקִי. מֵאִי תָא
וָּ - אִינוֹ חֹשֶׁשׁ שְׂמָא בְּנָה שֶׁל אֲחֵרָת
שֶׁ שְׂמָא בְּנָה שֶׁל אֲחֵרָת, אֵאל אִם בֶּן
הָאֵת הַמְּכַבְּרִית מִנִּיקוּת, וְאֵת שְׂאִינִן
צֵל וָּ, אִי שְׂמָא בְּנָה שֶׁל וָּ כָּא לֹא אֵצֶל
לֹא שְׂבָקָא דִּידֶה וּמִרְחֻמָּא דְּלֵא דִידֶה.
כָּא מַח סוּפָא - וְדֵאִי דִידֶה, אִף רִישָׁא
נָא. וְזֵא "וְכֵן" - אֲפִסְתִּירָה דְּכִבְרָה.
יָד אַחֲרֵי רַחֵל - פְּטוּרָה מִן הַכְּבוֹרָה,
דִּידֶה כְּמָאן - פְּרִיזֵן שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמִלְאֵל,
דִּידֶה צֶדֶק לָכֵם" "עַד שִׁינְעֵד לָךְ דְּבִרִּי"
עוֹנֵן בֶּן גְּמִלְאֵל אִי פְּרִיזֵן, אִי מִסְפָּקָא
אֲמַר רַבָּה בַּר בַּר הִנֵּה אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
לָכֵה כְּמוֹתוֹ, חוּזִין מַעֲרֵב וְצִדִּין וְדִיאֲנֶה
גְּמִלְאֵל, מִיְהוּ מִסְפָּקָא לִיה אִי סָבַר רַבִּין
חֵכִי, עַד דִּיאֲשְׁמַעִינֵן חוּזִין - לִישְׁמַעִינֵן
רַבָּה לִיה; דֵּאִי אֲשְׁמַעִינֵן מִלֵּה, הוּא
הָאֵת, דִּיאֲמַר מוֹנֶה - לֹא; אֲשְׁמַעִינֵן חוּזִין
מִרְחֻמָּא. וְהִנֵּה דִיאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּעִי
אֲחָי

בכורות. פרק שלישי – הלוקח בהמה דף כה עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קצוה

מסובריא דנייחא – פירשנו בפרק קמא דבכורות (דא"ר) ובסוף (יב"ל כתבי) ו"שמנה שרצים" (שבת קיא.א דבור המוחלל דא"ר). **דלוה** לה עשך דבר מגידול כללית ד – אין ללמוד מכאן שהוא מותר לתלוש נוצה מציאר של עוף כד לשונו ביום טוב. דלא עילי פירש דא"ר דא"ר חכא – משום שאין מחבין. ללשוון נמי פירש דאפילו במתבין – גנובה לא הי

כללית יד, דקרתני בסמוך בתולש את העוף, ואף על גב דאין עשך כאן נוצה, דהוי מלאכה שאינה צריכה לעופה – אין ללמוד מלאכה שאינה צריכה לעופה מכללית ד – **ואמר** רש לקיש חייב משום גזו – תימה מה הוא מקשה? אף על גב דלענן כבוד לא מחייב ביה משום 'לא תגזו', לענן שבת יש לחייב משום תולדה דגזו, ככל עשך דבר מגידול בבלי חיים. כמו דלעין (גמא), הישט ידו למעי במחא דלילדל עובר שבמעי, לענן כשת ורובו, ובמקשרין לא מחייב גזו. וכן קיטוף חייב בשבת משום תולדה דקצר, וכן תולש מן המחצר, אף על גב דלענן לענן קודם לעומר לא מחייב (פסחים יא.א), ולענן עשך בפרק 'ראשית הגז' (תולין קלא.א), ואי הוה מפרשין רבא דפרין אתא דאמריק תולש חשבו כללית ד – הוה נזא, דמיית אריה חשבו דלא כללית ד, ואין ללשוון משמע, מן הקדמון, תולש לא היינו גזו? אתא הניא תולש את העוף ב' משמע דפרין אתא דאמרן תולש לא היינו גזו. **מדרב** סבר לה כרבי יוסי ב' דגרסא רב' דגרסא רב' יוסי סבר לה כרבי – דאמר, דבר שאין מחבין אסור. אמר, חשב סור דבר שאין מחבין מותר – נמא ליה שרש דהיא חלבה במתוך משום תולש לא היינו גזו? דלמא כי שרי רבי יוסי משום דבר שאין מחבין מותר, ותולש היינו גזו? אלא קים ליה לרב (משום) דאית ליה לרבי יוסי דבר שאין מחבין אסור. **עיקרן** משחיר וראשון מאריס – כן היה כתוב בספרים. ויש לפרש דנקט ראשון מאריס לרבנן, אף על גב שכולה ארומה מבחין? טענה גזוה, ובקונטרס גריס אפיכא מותר וחספתא דפרה. **גזו** במספרים ואני חושש – כלומר, אפילו יגזו משאר השערות בלא מחבין, אף לא עצמו יגזו יתיר מן המזיק, לגרסת הקונטרס 'ראשון משחיר'. והיה מדרקק דקסבר דבר שאין מחבין מותר. וקונטרס פירש דריק מלת דשרי משום דאין מחבין לטוש גזוה. אלא דהוי דבר שאין מחבין לטוש 'מחבין' בעלמא, דכין ובכונה גזו במספרים. ויש ליישב דפירוש הקונטרס דהיי פריך, וסבר כי רבי יוסי ב' דגרסא רב' דגרסא רב' יוסי ושרי מטעם תולש לא היינו גזו? דא אשכחן גבי פרה, דאפילו במספרים דהיי גזו – משום דרעשה כדי להכשיר פרה שרי. גבי כבוד נמי הוה ליה למשירי לכל ענין, קודם דרעשה לערוך חיכון שחטה, דאין אז חשבו גזו ומרה, אף פירוש זה נראה כלל, דבכל ענין יכול להקשות, בין ביה טעמיה משום דבר שאין מחבין מותר, בין דהי טעמיה משום תולש לא היינו גזו. **שער** כבוד בעל מום משום כר – כלה דך שמעתי מוכרח דגזית פסול דמוקדשין שרי מדאורייתא, ואפילו רבנן דאדרי, מפרש בגמרא – גזיה דלמא אתי לאשחיה. ודא דרדשני לעל (נ"ב, 'תובח' ולא גזיה – היינו 'תובח' ולא תגה. ותימה לרבי, דאמריק בפרק שני דחולין (ל"ב, גבי 'על הארץ תשפכו כמים' – הוה למשיר דמן של פסול דמוקדשים הוה דאמא. וסלקא דעתך, הוה ליה אסורי גזיה ועבדה – נון נמי לכיני בקורה, קא משמע לן, דהייב תיסק ארעיקן לאסור דבר, ובהנאה משום דאסורי גזיה ועבדה? דא אפילו גזיה עצמה מותרת וכי חינא? דא דשריא מדאורייתא – היינו בשר, אבל גזו מתבין – אסור חרא, מתבין דרם בשר גזיה, ויהי, אפילו בתולש

מותר – משום דטעמיה שאין מחבין חרא. **מסובריא** דנייחא – ברא של חביה, שוכרין כסביתיה גזיה ומעליתיה כד שחטותם תנבך יפה. **אסור** לחזיקה – בתוך חרבה בכה, משום חטטה. ואף על גב דאניו מתבין לשום חטטה אסור, אפילו לרבי שמעון דאמר במסכת שבת (נ"ב, גבי) דבר שאין מחבין מותר. ולא ימות – וכן מדרקק לה – לא אפשר לה בלא

חטטה. אבל לפנות את השער – אפשר בלא חטטה. חלבה כרבי יתירה – אלמא סבירא ליה לרבי: דבר שאין מחבין אסור בלא גזי – בלא גב חייא רבן חנן, ותולש לאו היינו גזו – לחבי אמר רב חלבה כרבי יוסי בבכורי. בלאחר ד – דאין דרך לתלוש צמר, אלא לזוח. תולש את הכנה – שולש נוצה גזוה דגזוה מן כנף העוף, וקונסוין – לארז שחלש קטם ראשו. והמורטו – שמחליק מן הצדדין מורטו מן הקנה השער. וזו ופתח ופתח – מאביבניס אבות מלאכות במסכת שבת (ע"א), מנהק-מחליק, דהיינו אורחיה – שדרך גזת עשך תולש לא לגזוה. מדרב סבירא ליה כרבי יוסי – לגבי כבוד, ותולש לא היינו גזו. רבי יוסי נמי סבר לה כרבי – דבר דבר שאין מחבין אסור. הכי נרסין? **עיקרן** מאריס וראשון משחיר – אשכחן בתוספתא דמסכת פרה (פרק א), גזו – את הראש שמשחיר במספרים, ומשיר מן המאריס ואילך, ואינו חושש משום גזיה בקרשיו. אלמא, משום דאין מחבין גזוה גזוה אלא לחקן – שרי. שתי שערות כסולן שערות פסולות בפרה לגמרי, אבל עיקר מאריס וראשון משחיר – אפשר בתקנה. – שאין לפנות צמר, הלכך לא אסירא בגזיה לא תעבד ולא גזו – דיו מוסק על ענין ראשון, וילמוד שניה זה ענין, דקדשי כרובית היא (והי של חזק) דהא אנה קרב למזבח הלכך מותרת בגזיה. דלא שביחא – ומילתא דשרי שביחא לא גזו רבנן, דהייב קריש? – ואן דמיה לא גזו מונסין להחלה לעלוק. לקופין – לצורך הקופיץ, לכתחלה קאמר – והאי 'וכן' – אתולש קאי, דבי וביי דמותר לתלוש לצורך השחיטה, דאפשרטא לך דרישא לכתחלה קאמר – הכי נמי לראת, מוקם המום. או דיעבד קאמר, והאי 'וכן' – א"ל אף ייזון קאי, והבי קאמר, וכן מן שחלש את השער לראות את מוקם המום, נמי לא היינו ממוקם. **מסובריא** באון – ובאון דהייב מום. דשיחיתו מוכחת עליו – דלא לזוה איכון. אלא לאו אתולש – ולכתחלה קאמר. **משנה** מותר – דא העמר בתנאה לכתן. והכמים

והתנינו עושה מקום בקופין מין ומין? – תני: "לקופין". 'וכן תולש את השער לראות מום'. **איבעיא** לה: לכתחלה או דיעבד אמר רבי ירמיה, תא שמע: צמר המסופק באון, רבי יוסי ב' ה' המשולש אומר: תולש ומקרה את מומו. שמע מיה לכתחלה, שמע מיה. אמר רב מרי, אף אן נמי תנינא: וכן תולש את השער לראות מקום מום; מאי 'וכן' איכילא? שלא יזון את מקומו? השתא, ומה שוחט, דשחיטתו מוכחת עליו – לא יזונו, לראות מקום מום מופיע? אלא אתולש. שמע מיה לכתחלה, שמע מיה. **משנה** שער כבוד בעל מום שפשוט בחלוו, ואחר כך שחטו – עסקא ב' מיתלל מותר, והכמים

– גזיה דלמא אתי לאשחיה. ודא דרדשני לעל (נ"ב, 'תובח' ולא גזיה – היינו 'תובח' ולא תגה. ותימה לרבי, דאמריק בפרק שני דחולין (ל"ב, גבי 'על הארץ תשפכו כמים' – הוה למשיר דמן של פסול דמוקדשים הוה דאמא. וסלקא דעתך, הוה ליה אסורי גזיה ועבדה – נון נמי לכיני בקורה, קא משמע לן, דהייב תיסק ארעיקן לאסור דבר, ובהנאה משום דאסורי גזיה ועבדה? דא אפילו גזיה עצמה מותרת וכי חינא? דא דשריא מדאורייתא – היינו בשר, אבל גזו מתבין – אסור חרא, מתבין דרם בשר גזיה, ויהי, אפילו בתולש

בתולש פליגי, כדמוכ בסוף פירקין (כ"א) דשרי רבי עקיבא (ועקיבא) מכלל כי אסרי רבנן. מדרבנן. ואפילו בעלה תמימה לא מתסרס הגיהא אלא מדרבנן, כדמוכ לקמן גבי תולש צמר מעולה תמימה. והא דפריך: תולש מי איכא למאן דשרי – היינו מדרבנן, כדפרשם ס' בקיטריס, משום דרשע הוא, ועוד קשה: בהיותו דחולץ למעל לי קרא דם פסולי המוקדשין. דשרי. כדאמרינן: והלא אף בקדשים דם מותר כדאמרינן משנעשית מצותו, והדם לזכב מצוה למעל דהא אסורי ועוד, נמי קאמר "הואיל ואסירי בגיזה ועבדוהי?" והא לאחר שחשבה מותר לגנו ולעבדו, דמביחור ואילו הכל מותר, והדם בדם שחשבה איירי? והכל נמי לא אסירין מדרבתי "בשר" (אלא) מחיים ולא לאחר שחשבה, כמו נמנן לדריש לעיל בפרק שני (ט"ו) אין לך בהם היתר איבהל עלא, משעת נתיבה ואילך, ועוד, דשרי לבולי עלמא, מדברי למילף היתר חלב בפרק נמנן (בבב"א) ממי שחשבה, רחמנא חלב שולש פסולי המוקדשין, ולא קאמר דאינצטריך משום ההוא דליתר שחשבה ומיהו, מצוה למימר דאינצטריך קרא "שחשבתו במים" משום דם שיצא קודם שחשבתו רחוב. אבל מכל מקום קשה מתא דשחשבתו ואומר רבי, דסלק דעתך למיסר דם (חלב ודו בשר) ו"בשר" הוא חלב, והוא הדין "חלב" ו"לא דמי" ולא דמי לזית, דשמיא גיזה מ"חובת" נפקא, דמשמע "חובת" ולא חנו, אבל נאן "ואכלת בשר" בתיב ורביס' משמע בשר תאכל ולא חלב ודו, ולאסור אפילו כדאמרינן, אף על פי שדורשה, נמי מיישב על דם מכל חלב, דשרי באכילה הוא, והא דלא מיתר רחם "בשר" הוא חלב, אלא "חובת" ולא גיזה – ריש פתולאק נקט, ועוד, נמי ליה לאתריי איסור גיזה אפילו לענין מלקות כמו מתולתה קודם שנפלה, דתנן: הגוז העובד סופג ארבעים (בבב"א ט"ו, ב) וכו' שחשבההי בן תורה כל, כן, וכן דאמרינן לדרוש קרא לחומרא: "בשר" ולא חלב ודם, אי לאו "במים" וכן מוכח בפרק נמנן (בבב"א ט"ו) דהא דרששין "בשר" ולא חלב – לא שיהא אסור לחלוטין, דעוד למידק מניה היתר חלב, מדגלי רחמנא גבי פסולי המוקדשין "בשר" ולא חלב – והא דחולץ שרי, שמע מינה דלאסור החלב שנתלכ אהא קרא.

התולש צמר מבכור תם – במסכתא דשמועין מפרש דלאו דוקא תולש, דהוא הדין נתלש, לא נקט תולש אלא משום סיפא, דקתני בה תולש משום כריות דעקיבא.

בכור

והכמים אסירין, דאי שרית צמר הנושרת מחיים – דא לשווי לבכור כדי תשירי צמר כל שעה, ואתי ביה לדי תלקה שינוי ועיבודו. או, ופסולי המוקדשין אסירי בגיזה ועבדה, כדאמרינן בפרקא דלעיל (ג' ב) "חובת" – ולא יזוה, **לא בזה** היתר עקיבא – מפרש בגמרא מאי קאמר – ואחר כך **בזה** לא נשחט. המזולל אם נשחט מן העור, אבל מסובך הוא עם שאר הצמר ואינו נופל, **את שנראה עם** הגיזה – כישחטונו וגזונו לאחר שחשבה, יתא צמר מדוללל שוה עם שאר הגיזה, ואינו נראה כשפירש דהימה – מותר בשאר הגיזה, ושאני נראה עם הגיזה – שיצא חוץ יותר מריא, ויכיר לכל שנובדל הוא מן הגיזה – כמי ששחר לגמור קודם שחשבה, וסתמא – כרבנן, דפליגי עליה דעקיבא, **נראה מכלל דאמר** – בתמימה, השתא במת, דאדתי צמר המחובר בו אסור, דבעי בקורה, דהיכא צמר ומזנו בחלוץ שרי בשלבו דצמר המחובר בו שרי, מיבעיא דמונה בחלוץ נמי שרי אסירי דעקיבא, **אלא** – להכי קאמר, לא בזה היתר עקיבא – משום "חובתו" אסירי, כשהחיתו מומחה – לבכור, קודם ששירת הצמר, רבנן סבירי גיזיה לא שרית ליה לצמר כדאמרינן – דלאמא אתי לשחיה, כדי שותאה הצמר נשרת הימנו, בין כך ובין כך אתי לדי גיזה ועבדה, להכי, אף על גב דהיתרי מומחה – אסור, ועקיבא סביר בין דהיתרי מומחה – תו לא משוה ליה, **דברי הכל אסור** – דהכל ליה בתם, ובתם עקיבא מודה, כדאמרינן לקמן, דאי אמרית שרי צמר – אתי לשחיה, שלא קריבנא, ונח לו לך, כשן כך ובין כך ופול בו מום ומפקע ליה מקדושתו מותר, וכו' דלא היתרי מומחה קודם שגירה – אכתי לא הוה ביה שום דא היתר, אסירין בכל שחוח – אם נתערב אחד מן האלק המימים – כולן אסורין למובה, **מכלל דתנא קמא סבר** לא – בתמימה, כיון ומדיכרי, מאי פסקא איכא בגיזה בכור בזה מום – שנשרה מחיים והיתיה בחלוץ, **ויבקר** – אם מום בקוע הוא – שחשבו, והא הכל מותר, ורבי יהודה – סבר, ליכא תקנה בשחיה, אלמא, לרבנן אליבא דרבי יוסי, דשרי בשחטו – ליכא חילוק בין היתרי מומחה קודם לבין בין לא היתרי מומחה קודם לבין, דהא אסור קתני היתרי מומחה, ומדרבנן בשחטו אין חילוק – לעקיבא נמי במת אין חילוק בין היתרי לא היתרי, דהא עקיבא לא מפליגי בין מת לשחוטו – דרב נחמן, מחלוקת – דתנא קמא ורבי יוסי, בבבלי מומין חזין ממש שנתערבו באחרים, וכשכרד ולא מצאו לבעל מום, לעולם הוא בחקת שומאם – אם לא נמצא הקבר שנאמר בשדה, אף על פי שנבדק כל השדה – שנומנאו הוא, ודבא נמי, כיון דלא נמצא הבעל מום – כולן אסורין – דתנא קמא – רבי מאיר, ורבי יוסי סביר, **ויבקר ויל** אפילו לא נמצא, כחכמים, **חופר** – בדרך עד שמועז ללשע, חסילע אמורו ונאמא למעשה לא נעשה קבר, שקשה דשרי, או לבתולה – עד שימצא קרקע קשה שלא עבדה, **בשברק ופגא** – הבעל מום, תחת קמא דאסור לבכור, שחוח, שחוח שחוח וכו' שחוח, ורבי יוסי – כרבי, **בשלא** גבי שומאם – אמרי רבנן בדרך עד שמועז לסלע או לבתולה וריו, משום דאי נמי לא משכח לה – איכא למימר עורב או עבר נטלה, אבל הא – אפילו רבנן אסורין, דבעל מום להכיכא אול ובכי הוא גונא לא הוה שרי רבי יוסי, **ואידך** – רבי חייא בר אבא, **בשלא** שדה – אמר רבן שמעון בנדר, דדריכא למיקבר בה כו, ויריביתו לסיפול בהו פומא – בתמימה, ובכי הוא גונא לא הוה אסור תנא קמא, **ואידך** – רב אסי,

והכמים אסירין, דאי שרית צמר הנושרת מחיים – דא לשווי לבכור כדי תשירי צמר כל שעה, ואתי ביה לדי תלקה שינוי ועיבודו. או, ופסולי המוקדשין אסירי בגיזה ועבדה, כדאמרינן בפרקא דלעיל (ג' ב) "חובת" – ולא יזוה, **לא בזה** היתר עקיבא – מפרש בגמרא מאי קאמר – ואחר כך **בזה** לא נשחט. המזולל אם נשחט מן העור, אבל מסובך הוא עם שאר הצמר ואינו נופל, **את שנראה עם** הגיזה – כישחטונו וגזונו לאחר שחשבה, יתא צמר מדוללל שוה עם שאר הגיזה, ואינו נראה כשפירש דהימה – מותר בשאר הגיזה, ושאני נראה עם הגיזה – שיצא חוץ יותר מריא, ויכיר לכל שנובדל הוא מן הגיזה – כמי ששחר לגמור קודם שחשבה, וסתמא – כרבנן, דפליגי עליה דעקיבא, **נראה מכלל דאמר** – בתמימה, השתא במת, דאדתי צמר המחובר בו אסור, דבעי בקורה, דהיכא צמר ומזנו בחלוץ שרי בשלבו דצמר המחובר בו שרי, מיבעיא דמונה בחלוץ נמי שרי אסירי דעקיבא, **אלא** – להכי קאמר, לא בזה היתר עקיבא – משום "חובתו" אסירי, כשהחיתו מומחה – לבכור, קודם ששירת הצמר, רבנן סבירי גיזיה לא שרית ליה לצמר כדאמרינן – דלאמא אתי לשחיה, כדי שותאה הצמר נשרת הימנו, בין כך ובין כך אתי לדי גיזה ועבדה, להכי, אף על גב דהיתרי מומחה – אסור, ועקיבא סביר בין דהיתרי מומחה – תו לא משוה ליה, **דברי הכל אסור** – דהכל ליה בתם, ובתם עקיבא מודה, כדאמרינן לקמן, דאי אמרית שרי צמר – אתי לשחיה, שלא קריבנא, ונח לו לך, כשן כך ובין כך ופול בו מום ומפקע ליה מקדושתו מותר, וכו' דלא היתרי מומחה קודם שגירה – אכתי לא הוה ביה שום דא היתר, אסירין בכל שחוח – אם נתערב אחד מן האלק המימים – כולן אסורין למובה, **מכלל דתנא קמא סבר** לא – בתמימה, כיון ומדיכרי, מאי פסקא איכא בגיזה בכור בזה מום – שנשרה מחיים והיתיה בחלוץ, **ויבקר** – אם מום בקוע הוא – שחשבו, והא הכל מותר, ורבי יהודה – סבר, ליכא תקנה בשחיה, אלמא, לרבנן אליבא דרבי יוסי, דשרי בשחטו – ליכא חילוק בין היתרי מומחה קודם לבין בין לא היתרי מומחה קודם לבין, דהא אסור קתני היתרי מומחה, ומדרבנן בשחטו אין חילוק – לעקיבא נמי במת אין חילוק בין היתרי לא היתרי, דהא עקיבא לא מפליגי בין מת לשחוטו – דרב נחמן, מחלוקת – דתנא קמא ורבי יוסי, בבבלי מומין חזין ממש שנתערבו באחרים, וכשכרד ולא מצאו לבעל מום, לעולם הוא בחקת שומאם – אם לא נמצא הקבר שנאמר בשדה, אף על פי שנבדק כל השדה – שנומנאו הוא, ודבא נמי, כיון דלא נמצא הבעל מום – כולן אסורין – דתנא קמא – רבי מאיר, ורבי יוסי סביר, **ויבקר ויל** אפילו לא נמצא, כחכמים, **חופר** – בדרך עד שמועז ללשע, חסילע אמורו ונאמא למעשה לא נעשה קבר, שקשה דשרי, או לבתולה – עד שימצא קרקע קשה שלא עבדה, **בשברק ופגא** – הבעל מום, תחת קמא דאסור לבכור, שחוח, שחוח שחוח וכו' שחוח, ורבי יוסי – כרבי, **בשלא** גבי שומאם – אמרי רבנן בדרך עד שמועז לסלע או לבתולה וריו, משום דאי נמי לא משכח לה – איכא למימר עורב או עבר נטלה, אבל הא – אפילו רבנן אסורין, דבעל מום להכיכא אול ובכי הוא גונא לא הוה שרי רבי יוסי, **ואידך** – רבי חייא בר אבא, **בשלא** שדה – אמר רבן שמעון בנדר, דדריכא למיקבר בה כו, ויריביתו לסיפול בהו פומא – בתמימה, ובכי הוא גונא לא הוה אסור תנא קמא, **ואידך** – רב אסי,

בכורות. פרק שלישי - הלוקח בהמה דף כו עמוד א - מותר מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קצט תוספות

1 **הא בעל מוס שרי** - ורבי יוסי הוא, דאמר: בשחטו שרו רבנן. אי נמי, עקביא היא.
2 אף על גב דלא התייר, וקשיא לרש"י לקש. **הם קרי** ליה - ונמי "אף על פי שנולד
3 בו מום" - אף על פי שנראה אחר כך לחכם, ואמר: מום קבוע. **לימא** - הא דרש
4 לקיש גמאי היא. **אסור** - דבתם אפילו עקביא מודה, דאנו לשחייה ולאפוקיה
5 מקודשת מזהב. ועוד. שרדו עדיין אין בו מום
6 היתיר. אף על גב דנטק "תולש" - הוא הדין
7 לתולש, בדמפרש בסיפא דשמעיה. **לא מהו**
8 - שמת התייר עקביא, אלא בשחטו. **אמר רבי**
9 **יוסי מודה אבא בשמו הליפתא** - שהוא כן
10 החכםין החולקין על עקביא. ומודה הוא בזה
11 ששחטו שהוא מותר. **אבל בייחוד אסור**
12 **הכמים** - שבבאמת ובהביר נזכרו: **נינהו**
13 בתלן לשער בבהמה דף מום שנשר. **שמא יש**
14 **הקוח** - שמא היה מותר ליתנהו. ומפרש:
15 ומה תקוח יש - שגמטו שחטו דברי רבי
16 מותר. **אבל** - באמת. ותיביר בעירובי פקר
17 "בכל מערבין" (לחא). בסופו. **בייחוד** =
18 בבירור. ותיביר במסכת יומא (נר.ה.) וידע
19 בייחוד ששם ארן ננו. **רבי יוסי היינו תנא**
20 **קמא** - שגמטו דקדוקן צמר מנכור. **כן**
21 ושחטו אסור, הא בעל מום ושחטו - מותר.
22 לדברי הכל. ובמת פליגי במודה רבי יוסי,
23 ולתנא קמא נמי במת פליגי. **תנא קמא** אפי' אי
24 **התייר מומחה אין אי לא** - דבעל
25 כרדוף הכי תרצה. וכדתרעת ריש לקיש
26 לעיל, כי באותיבה מירשא דמילתיה דתנא
27 קמא דקתו: התולש צמר מנכור. **כן** - דא
28 בעל מום שרי. ותרגה רש"י לקיש ואמר: כל
29 הדבר לא התייר מומחה - "תם" קרי ליה.
30 אלא. **הכי** משמע מילתיה התולש צמר
31 מנכור תם. דהיינו בעל מום שלא התייר
32 מומחה - אסור לדברי הכל. הא בביר בעל
33 מום, דהיינו התייר מומחה. שחטו ממנו בו.
34 ורבי יוסי סבר, אף על גב דלא התייר מומחה,
35 נמי, כשנשר שרו רבנן. ממאי מדקאמר "יש
36 תקוח, דממעיל" - שי תקוח ותיביר מומחה
37 ושחטו - נגמטו. ולא ראיתו לא התייר מומחה
38 כשנשר. **פליגי במת והוא הדין לשחטו** -
39 מרלא אשכחן במילתיה דתנא קמא דנימא
40 שחטו דברי הכל מותר. הלכה כרבי יהודה -
41 בדשחט פליגי, ולא במת. - כן נראה בין כל
42 נראה - מישיר שרי. דהא אפילו מנת בחלון
43 קאמר רבי יוסי דאפילו שרו שרו בשחטו. **אמר**
44 **רבי ואידו משרא אסרי** - משרא אסרי - דאיתו
45 ששחטו בו - טעון קבורה לדברי הכל.
46 התולש ממנו - ורבנן אסרי ליה אפילו מנת
47 בחלון. **אלא פשיטא רבי יהודה** - היא
48 דאמר: **פליגי** - אידו אסרי - כן נראה
49 בין כל נראה. **ושמע מיה בשחטו פליגי** -
50 מרלא מצית מקומת ליה בנזונא אחריית.
51 ומרסנה לן כרבי יהודה - שמע מיה
52 הלכתא בכותיה. **התולש מיה מעולה הריבה**
53 - מחיים, לרבנן מהו לאחר שחיטת בעלת
54 מום לא תיבעי קד, דחזאי לרבנן, ואי יד.
55 שחט ליה - אתי לשחייה, ואני לוי ידוע
56 ועובדה. **מי איכא מאן דשרי** - אליבא דרבנן
57 הא ודאי רשע הוא

עדיין

אלעזר: פרשו לפני זריקה מועיל בן דף זריקה כו.

1 **הא בעל מום - שרי, אף על פי שלא התייר מומחה!**
2 - **תנא, כל הדיקא דלא התייר מומחה - "תם" קרי**
3 **ליה. לימא תנאי:** התולש צמר מנכור תם, אף על פי
4 שנולד בו מום ושחטו - אסור. **בכור בעל מום שחטו**
5 **ממנו ואחר כך מת - עקביא בן מהללאל מותר, ותכמים**
6 **אוסרים. אמר רבי יהודה:** לא בזה התייר עקביא בן
7 **מהללאל, אלא בשער בכור בעל מום שנשר והתייר**
8 **בחלון, ואחר כך שחטו - בזה עקביא בן מהללאל מותר**
9 **ותכמים אוסרים. אמר רבי יוסי:** מודה אבא הליפתא בזה
10 שהוא מותר. **אבל בייחוד אסור ותכמים:** ונימנו בחלון
11 **שמא יש תקוח:** שחטו - דברי הכל מותר, מת - עקביא
12 **בן מהללאל מותר, ותכמים אוסרים. רבי יוסי היינו תנא**
13 **קמא! אלא לאו התייר מומחה איכא בייחוד, דתנא**
14 **קמא סבר:** התייר מומחה - אין, ואי לא - לא, ואחאי
15 **רבי יוסי למימר:** אף על גב דלא התייר מומחה! **אמר**
16 **רבא:** לא, דבלי עקמא אי התייר מומחה - אין, אי לא
17 התייר - לא. **ושלש מחלוקת בדך, דתנא קמא סבר:**
18 **פליגי במת, והוא הדין לשחטו, והוא דקמפליגי במת -**
19 **לחודשך בזה דעקביא, ורבי יהודה סבר:** במת - דברי
20 **הכל אסור, כי פליגי בשחטו. ואחאי רבי יוסי למימר:**
21 **בשחטו - דברי הכל מותר, כי פליגי במת. אמר**
22 **רב נחמן:** הלכה כרבי יהודה, הואיל ותנן בבחינתא
23 **ביותיה. דתנן:** שער בכור בעל מום שנשר והתייר
24 **בחלון, ואחר כך שחטו - עקביא בן מהללאל מותר,**
25 **ותכמים אוסרים. אמר רב נחמן פר יצחק:** מתניתין נמי
26 **דיקא, דתנן:** צמר מהללאל בכור, את שריא עם
27 **הגזיה - מותר, ואת שאינו נראה - אסור. מני אילימא**
28 **רבי יוסי:** ובכאמי אילימא בשחטו - בין עקביא בין רבנן,
29 **אידו ואידו משרא שרי! ואלא במת, ואו רבנן - אידו**
30 **ואידו משרא אסרי! ואו עקביא - איכא מביעאי ליה:**
31 **נראה עם הגזיה - מותר, דמשקריא תלישא אלא שמימא**
32 **רבי יהודה:** ובכאמי אילימא במת - בין עקביא בין
33 **רבנן, אידו ואידו משרא אסרי! אלא לאו בשחטה; ואי**
34 **עקביא - אידו ואידו משרא שרי! אלא לאו רבנן היא,**
35 **שמע מיה: בשחטו פליגי, שמע מיה. בעי רבי ינאי:**
36 **התולש צמר מעולה תמימה, בזה - תולש, מי איכא**
37 **מאן דשרי - אלא:** צמר שחטו מעולה תמימה, מהו
38 דהפאת ואשם לא תיבעי קד, דכיון דלכברה אתו -
39 **לא משהו להו; דבכור ופושע נמי, דכיון דלאו לכפרה**
40 **אתו - משהו להו; כי תיבעי קד דעלתי, מאי פיון**
41 **דעיקר**

תולש - מי איכא מאן דשרי - פירש בקונטרס: אליבא דרבנן. או דא רשע ודא משמע דלעקביא דלעקביא דמותר. אף על פי

שהאמת הוא דלעקביא נמי אסור תם, כדמוכח ברייתא דהתולש צמר מנכור תם, מכל מקום פירש כך בקונטרס, שאפילו לא שמיעא ליה ברייתא - דבר פשוט הוא דמדיא לרבנן

התולש אסור.

הדין עלך הלוקח בהמה

בדקה

1 **בכור** בעל מום שחטו ממנו - האב לא קתני "ודתיח בחלון", משום דרשע הוא,
2 שחולש ודעתו ליתנהו אלא. אבל בשער קתני "ודתיח בחלון", **דחנא** קמא
3 סבר אי התייר אין אי לא לא - פירש בקונטרס: דכיון דתרינגא לעיל דכל הכא דלא
4 התייר מומחה "תם" קרי ליה, אם כן סיפא דקרי ליה "בעל מום" - מיייר בלא היתר
5 מומחה. וקשיא לפירושו, דאם לאו התייר קרי לעיל
6 דהינו כי הדין דאיתוקם לרש"י לקיש בבבלי
7 לעלמא, אבל השתא, דרבינן לומר ממה נפשך
8 כתנאי - מסתברא לומר איכא, דהתייר
9 מילתיה כתנא קמא בפשטו ונראה לפרש:
10 דסובר התלמוד עכשיו, משום דקאמר רבי יוסי
11 "שמא יש תקוח" - שעל סמך השחיטה לא
12 היה אומר כך, שזה בידו, ואין כאן שגגה. אבל
13 בהרת מומחה קאמר שגגא יש תקוח
14 ולא חכם להתייר, ואין הוה כל כך דבר ברור. דמי
15 יומר דקאמר ליה מומחה, ומכל מקום, מסתמא
16 קאמר נשקף שי תקוח - דקמיייר בשחיטה.
17 **התולש** צמר מעלה תמימה - יש פירוש
18 מרש"י שכתבו בהם: שדומהו וארז
19 כך נפדיה ושחטה. שמעו שחמעידין כן בדר
20 שהתא עדיין סבר, שחטו שחמעידין וזהו
21 בתמות. ותיביר דהא בעי האי צמר העבודה
22 והערכה. ואין מועיל לצמר העבודה (הבהמה),
23 כדמוכח בפרק "ראשית גזי" (תולין קלמא). נבי
24 הא דקאמר תתם דאין ראשית גזי נהוג בקדשים
25 משום דכתיב "צאנך ולא של הקדש", ומדויק לה
26 למעוטי קדשי ברה הבית. ופריך: והא דבי
27 העבודה והערכה ויש לומר: דסבירא ליה רישא
28 לקש, דאית ליה בפרק תרתי דהמורה (לכא).
29 לרבנן דקאמר מזהב לא הוי בעל תמימה
30 והערבה. ורבי נמי אשכחן רב דסבר בותיה
31 פריש (בכורות טו.א.) ועוד יש לומר: דקדשי
32 מזהב, שיש עליהם קדושת הגוף - בטל הצמר
33 אגב הבהמה, אפילו אותו שנחלש, ובר העבודה
34 והערבה חשיב, ולא ידמי לקדשי ברה הבית, אי
35 נמי, חשיב האי צמר כבעל מום מעיקרא. וכן
36 שופר של עולה לא יתקע, ואם תקע אגב, משום
37 דכיון דמעל נחלץ לפרש, דקאמר בפרק "ראדוד"
38 תב דין (ראש השנה כח.א.) - משמע דשיך
39 ביה פדיון. ועוד יש לפרש: שופר של עולה -
40 שחוקרשה הבהמה לדמי עולה, ושופר שלמים
41 שחוקרשה בהמה לדמי שלמים. ודיעה
42 כשלמים עצמן, ואין בה מעילה, דקאמר בפרק
43 שיש דפסחים (כז.ב.) בעיני שלמים עסקין, ומידה
44 קשה בכך שדמיתוקן, דכיון דהוה הצמר פדיון -
45 הדין שיש למצור ולגמט משהו ליה איך
46 לפדותו, דמה היה מרדותו וקצת היה נראה
47 לפרש, דאירי בשחטו ושחטה למזבח, ושחוקת
48 הוה מותרת בעלה למזבח ולחיה לביטוי,
49 מבטיא ליה בצמר שנחלש אי משחרי נמי
50 דבתי. אבל פלוגתא דאדמואי היא בפרק
51 "דמובח מקדש" (ובדס פ"א.) בעצמות שפשוט
52 לפני זריקה. דרבי יודאי סבר דזריקה מתירית
53 אפילו לקחא דרגי חזעי. וקאמר תתם: (כרבי)
54 ופליגא דרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: פירש
55 לפני זריקה - מועיל בהם. ופירש שם בקונטרס
56 דמועיל לעולם אף לאחר זריקה. וכל שכן
57 דאניג מתרת מה שפירש מחיים. ומיה, יש
58 ספרי דגרסי: ותתם: כרבי אלעזר, אף על פי
59 דאמר רבי יודאי: ופליגא דרבי אלעזר, דאמר רבי
60 דאמר רבי יודאי: ופליגא דרבי אלעזר, דאמר רבי
61 דאמר רבי יודאי: ופליגא דרבי אלעזר, דאמר רבי
62 דאמר רבי יודאי: ופליגא דרבי אלעזר, דאמר רבי

בבורות. פרק שלישי – הלוקח בהמה דף כו עמוד ב – מותר מהדרות "אבן ישראל" – (שטיינזלץ?) תוספות

שליש יום – כי דף פלוגתא איכא טיפול לענין טיפול אכרה (בבא מציעא כהא).
מלאכת דמעק לא תאחר בן תעשה לשורך – דרדינו חמשים ימים מיום הבאת
העומר בפסח. שומר זמן ביטול התבואה עד העצרת, שמביא שתי הלחם
להחיר חרש במקדש. ואם תאמר, האי ביים חמשים הוא, ולא יחי כען "בכור בניך"
רצאך נתן לך – דלאחר שלשים **ובי** תבא

מיתה לא תלמוד לומר וכו' – לאו דוקא. דלא
חשיב לה בפרק "אלו הן דגשרפין" (פאהרין)
פגא. בחדא אלו שמיטה. אלא קרוב הוא ולעון
במיתה.

דלמא אחי לאפרושי מן הפסול עד החיוב בו
בבבא מקומות אמרין: תרומה.
ורחור ורומה, ולא גורדין דהם כיון שהתרומה
ראשונה לבת – מידע דיע דשניה דרבנן.
ואפילו נתן הראשונה בכר לבתן קודם שאמר לו
הבם לחזור ולהרומה, מכל מקום מדאין הבין
מותר לו את הראשונה – מידע דיע דשניה
דרבנן היא. אבל כאן סבור הוא שנתן לבת
בבורת שבר סייעה, ומעבדה בתן. ובבבא
מקומות

דעיקר לאו לכפרה אחי – משהי לה או דלמא: פון
דעולה נמי מכפרא אעשה – לא משהי לה תא שמעי:
התולש צמר מבכורו, תא על פי שולח בו מום,
שחמו – אסור. טעמא דתולש, תא נחלש – שרי;
וכל שכן עולה, דלא משהי לה! – הוא דהין אפילו
נחלש נמי אסור, ותאי דקתני "תולש" – להודיעך
כחו דעקבאי, דבבעל מום – אפילו תולש נמי שרי.
ורבנן "גשר" תנן! – תנא "גשר" – להודיעך פון
המבדילי כו'. היכי דמי "אינו נראה עם הגיזה" אמר
רבי אלעזר אמר ריש לקיש: כל שעיקרו הפסד כלפי
ראשו. רב נתן בר אשעיא אמר: כל שאינו מתמקד
עם הגיזה. וריש לקיש מאי טעמא לא אמר רבנן
ריש לקיש: לפי שאי אפשר לגיזה בלא נימין המבדילי.

הדרן עלך הלוקח בהמה

עד כמה ישראל חייבין ליטפל בבכור בדיקה – שלשים יום, ובגסה – חמשים יום. רבי
יוסי אומר: בדיקה – שלשה ימים. אמר לו הכהן בתוך הזמן: "תתנו לי" – הרי
זה לא יתנו לו. ואם בעל מום הוא, ואמר לו: "תתנו לי שאוכלנו" – מותר. ובשעור
המקדש, אם היה תמים, אמר לו: "תן ואקרבנו" – מותר. בבכור נאכל שנה בשנה, בין
תם בין בעל מום, שצאמר: "לפי ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה". נולד לו מום בתוך
שנתו – רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש – אינו רשאי לקיימו
אלא שלשים יום. **נמרא** מנהגי מילי אמר רב כהנא, דאמר קרא: "בכור בניך תתן
לי" – "בן תעשה לצאנך". "מלאכתך דמעק לא תאחר" – "בן תעשה לשורך". אפוד
אנא! – מסתפרא: דמקדש למקדש, דמאחר – לדמאחר. – אדרבה: דסמך ליה – לדסמך
ליה! אלא אמר רבא: אמר קרא: "תעשה" – הוסיף לך הפתוב עשייה אחרת בשורך. –
ואקמא: שיתין! – לא מסך הפתוב אלא לחכמים. תנא נמי הכי: "בכור בניך תתן לי" –
"בן תעשה לצאנך". יכול אף לשורך תלמוד לומר "תעשה" – הוסיף לך הפתוב עשייה
אחרת בשורך. לא מסך הפתוב אלא לחכמים, מפאן אמרו: עד כמה ישראל חייבין
להטפל בבכור בבדיקה דקה – שלשים יום, גנפה – חמשים יום. רבי יוסי אומר: בדיקה
– שלשה חדשים, מפני שפסולה מרובה. תנא: מפני שעשייה דקות. "אם אמר לו הכהן
בתוך הזמן 'תתנו לי' – הרי זה לא יתן לו". מאי טעמא אמר רב ששת: מפני שצאנא
כלהו המסיע בבית הגרנות. תנו רבנן: הפתוב והלוי והגר, המסיע בבית הרועים
ובבית הגרנות ובבית המטבחיים – אין גוזמין להם תרומה ומעשר בשכרן, ואם עושים בן
חיללו. ועליהן הפתוב אומר: "שחתם ברית חלו", ואומר: "זאת קרשי בני ישראל לא
תחלו ולא תמותו". מאי "ואומר" – וכי תיקא: מיתה לא – תא שמעי: "זאת קרשי
בני ישראל לא תחלו ולא תמותו". ובקשו חכמים לקובען ולהיות מפרישין עליהן תרומה
משלם. ומפני מה לא קנסום – דלמא אחי לאפרושי מן הפסול על החיוב. ובבבא ישי בבהן
מב

דעיקר לאו לכפרה הוא דאחי – דאינו מביא על חטא. כיון דמכפרא אעשה
– דעולה מכפרת על עשה, כדאמרין במסכת זמא (לו.א). עד עולה מתוודה עון
שכחה ופאה. והאן נשר תגן – אלמא בשר שרי עקביא, ולא תתולשין עיקרו
הפוך כלפי ראשו – שפכול באמצעיתו, ושני ראשין נראין בחור. שאינו מתמקד
– שאינו שוד עם הגיזה, אלא נראה עולה
למעלה. מאי טעמא לא אמר רבנן –
הא דחאי, כיון דאינו מתמקד – "אין נראה
עם הגיזה" קרינא ביה לפי שאי אפשר
לשום גיזה בלא נימין המבדילי –
שעולות למעלה, ואי כי האי גונא מתסר
– אין לך גיזה מותרת. רבי נתן טפי מחמיר,
לכחי לא בעי מאי טעמא לא אמר כרשי
לקיש.

הדרן עלך הלוקח בהמה

משנה עד כמה ליטפל בבכור – בזמן
הזה, קודם שיתנו לבתן. שמוחזר
לעבבו אצלו בעל כדור ולפרנסו. לא יתן לו
בגמרא מפרש. אמר איה בעל מום –
ואומר לו הבין בתוך הזמן: תתנו לי
שאוכלנו – מותר. בין תם – בזמן שבת
המקדש קיים. בין בעל מום – בזמן הזה
נמרא מלאכתך דמעק וגו' – וסמך ליה
"בן תעשה לשורך לצאנך" וגו', ודרשין
הכי: "בכור בניך תתן לי" – וכן לצאנך. דכי
הכי בבכור בניך מצונו לאחר שלשים,
בדכתיב (במדרב יח) "ופדיו מן חרש
תפדה" – אף בכור צאן לאחר שלשים.
מלאכתך דמעק, דהיינו בכורים – כן
לשורך. דכי היכי דבכורים לאחר חמשים,
שחרי בפסח והבואה מתבטלת, ואין
מביאין בכורים עד שיביאו שתי הלחם
בעצרת, כדאמרין בפרק "רבי שמעלא"
(מנחות סח.ב). דבדיקה לדקדקם – "מלאכתך
דמעק" דקומין בפסוק ראשון, ולכך דרשין
לוהו "אשר" הקודם בפסוק שני, ודאמר
– "בכור בניך דמאחר בפסוק ראשון –
דרשין ליה אצאנך דמאחר בפסוק שני.
דסמך ליה לדסמך – ריבבור בניך סמך
אל "שורך" – דעשייה אחרת – דומא
דחך "בכור בניך" בעינן, לא מסך הפתוב
אלא לחכמים – דהואיל ולא גילה לך
שיעור עשייה שתוסיף, ולא לחכמים מסך
שיפרש לך חטמך, ואחריהו חלך. ביפולה
= סתודתה. משני דקות – ואינה יכולה
לאכול עשב, ואם לא תתא עם תאם –
מותר. שצאנא כבתן המסיע בבית
הגרנות – לפי שבזמן הזה אין בכור ראי
כלום עד שיפול בו מום. ובין דעל
ישראל רמיא ליטפל בו חמשים יום, ואמר
ליה הכהן בתוך הזמן: "תתנו לי ואוננו,
ואף על פי שלא תאנה" – דומה כמי
שסבור ומצינו לו חטאת. ובלבד שיתנו
לו ולא לבתן אחרי. דדומה לבתן שמסיע

בבית הגרנות לרדו ולזרות כדי שיתנו לו התרומות. אבל אם היה בעל מום, ואמר: "תן לי שאוכלנו", והואיל חזוי ליה – לא הוי בבית המסיע בבית הרועים
– אכתיים קאי, כדי ליתן להם בבבורות. בבית הגרנות – אכולו קאי. כדתיים – מפני תרומות. ולויים – משום מעשר ראשון, ועניים – משום מעשר שני.
בבית המטבחיים – אכתיים קאי, משום זרע לזינים וקבה. לקובען – את הבעלי בתים. מן הפסול על החיוב – דשמן יהו להם שני סאין אחד של טבל גמור,
ואחד דפורש ממנה לבתן המסיע. ואי אמרת ליה דהראי ולפרש מנה משום קנסא – כבד בעל הבית: טבל גמור הוא. ומפרש ממנה עלה דאידיך, ואידי פטורה
מאורייתא. אלא קנסא הוא.

בבורות. פרק רביעי – עד כמה דף כז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
תוספות

מקומות צריך לחלק בדברים. כי ההיא דפסחים בריש 'מקום שנתגו' (נא.) גבי ונחו
דמפרש חלמא מאורא. דאמרין דאי רובא לא אורא אבלי – ביכלה דו באפיציה. דלמא
אתא לאפרשי מן הפסור על הדיוב. ובפרק קמא דיומא (א.) גבי סוכה בתו חזא חייבת
ובעידו (ובזוהר ובמעשה, דקאמר דחמ דמאורייתא קאמר, דאמרין – דלמא אתא

לאפרשי מן הפסור על הדיוב. ובפרק קמא דיומא (א.) גבי ונחו
מן גו, למאן דאמר יש קין – חייבו חבמים,
ולא חשו לכך. ואח"כ למענה דהו מנהג דחולין
ובענין (ובדמס כהא) למשחה לגדולה דחולין
שולמיתא אובליץ ובחורדל. ובבבלי מנהג
כתיב 'למשחה', אפילו בורע ובלחיים ובקביה,
כדמשמע הבא. וגבי תרומה לא מציע שיערי
בשום אבילה בגדולה. דשכמא לא שייך גדולה
אלא בשער. **תרומות** דחזקא דאורייתא
ברוב – להחיות לכוך שטא קאמר. בדקאמא
רבה מנסל לה ברוב (ואפילו) בימי חמא
והא בעינן שפירש הקטנים. דאמרין דהא, ולא
בעיא אחד ומאה. דבדחיא מוכח במנחת
בפרק 'רבי שמעאל' (סא.) דאסורת לה,
גבי חלת גי בארץ ותרומתו בחצות הארץ
לחיים. ותרומתו אינה מדמעת. דייקא חתם
הא דישאל – מדמעת. משמע דאיה עולה
לאבול לחיים אלא בשטא ומאה.

רבה מנסל לה ברוב כי – 'רבה' גרס, שהיה
בין. דאמרין רבה מדביע עלי קאיה.
אבל רבא לא היה בין, כדמוכח בפרק 'הוריע'
(חולין קלגא) דאמר ליה רבא לשמעיה וכו' כי
מנחת כו. **אובל** חולין ואור כן מפרש –
משמע דאיה בעי מוקף. שהיה הייתי יכול לפרש,
באחרונה לאור שפירש התרומה שאר
מקרי שתיקין בו מוקף. אבל בקונטרס פירש
דאובל חולין, וישכר כד תרומה. ויפרישה
באחרונה. **חילוק** נהי קצה לא חלה ואביל
כל חזן קטן – שי קצת תימא. אמאי קטן
בין קטן והלא אפילו גדול יכול לאבולה אור
שטא דהו מקרי. ואי ששום שורח בטילה
לשולל גם בארץ ישראל חולין לתרומה.
וגם בבבלי דהו שטא דחולין חוצה לארץ.
כדמשמע לעיל. דלא אביל לה רבה ברוב אלא
בימי טומאה. ובריש 'בנות חותם' (גדה לבא.)

שהטבילה קדם לאמה לטובה ששן – שפירש
לחלה זו שיעור, ולפי שדרר מועד הוא נענה לכן קטן. והכי משמע לשנא דרשקליה
בריש מסא. שהדרר מועד הוא. ואף על גב דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה, מכל
מקום משמע דהדיא נה נענה לקטן רב מועד, וגם אותה שנעשרת חלחוקי
'בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלחם שיהיה מן התחבוא –
היתה ראיה כל כך לענין לכוך קטן, אפילו לא היה לה שיעור, שקטן היה מנאבד
בריש מסא ושרי לא בתרואה – פירש בקונטרס. דכמה דאפשר לאודוורי מליצה בה מאחר
לחלה זו שיעור, ולפי שדרר מועד הוא נענה לכן קטן. והכי משמע לשנא דרשקליה
בריש מסא. שהדרר מועד הוא. ואף על גב דלא מוכיח ליה אלא גבי שריפה, מכל
מקום משמע דהדיא נה נענה לקטן רב מועד, וגם אותה שנעשרת חלחוקי
'בריש מסא' לפי שנה משלימה בתור. אבל תרומה שלחם שיהיה מן התחבוא –
היתה ראיה כל כך לענין לכוך קטן, אפילו לא היה לה שיעור, שקטן היה מנאבד

וכן אין ושמך. ועוד יש לומר, שהתרומה יש לה שיעור – כגון תרומת מעשר. **בריש**
שקרא עליה שם. מדיחיה. וקשיא דפירשה. דהא בנעיה אמר דלית לה בה. ולגמרי שרי ליגע אלא נקט 'בריש מסא' לפי שדרר לחזק' בו חללים ועינים, כגון מדרש בקונטרס
'מסא' – פורגא בלע"ז, ויכול להבנים יפה החלה בתגור בתוך האור. וטראה ד'מסא' היינו מרדא שרודין בו את הפה. כדמשמע בתענית (כהא.) גבי דביתוה דרבי תניא
דקאמר לה שביבבה: אייתי מסא. דקא רחביה ורפתא. וקאמרין חזק: אף היא להביא מרדא בנפסה. אבל מתארי יכול להיות פורגין. ממו שפירש הקונטרס בפרק קמא דתרומה
(דב.) גבי (ומיין) מגדול דרדקי שקליתא למתארא וקא מהדרא תגורא – שדיתה אחות האדא ש תגור שקורין ופורגין וזמבדית את התגור. ולפי שיש דברים שאין מדיחין
בחלה עד לאור אפיה. כגון פופגין ודוביתין בפרק 'כל שעה' (פסחים לו.) ובדמארה טחנה לשה אפאה הדרש מננה חלה – נקט שקל לא בריש מסא, אבל בריש מסא, דלחיה
שורפה ומטילה באש בראש המדא עצמה. **בבבלי** חזר מפרש חלה אחריה – משמע שלא החזירו להפריש חלה שניה אלא חזקא דליבא ביה קטן. ולא בתגור מקומות
דקני במסכת חלה (פרק ג' משה) ח' ששלום מפרשין שתי חלות. אחת לאור ואחת לכוך. דאחזן מקומות קורבין לארץ ישראל, ומתחילת חלה דידהו חלה אחת. וטמאה
והשנה שפיר. דהיה עליה שלא לאבולה אפילו כחן טורח גתור מנחת שריא טמאה. ולכך מפרשין לעולם של חלה שניה שלא השתבח חזקא חלה. כדמשמע נמי
הבא. אבל כאן – בבבלי, שזה רחוק מארץ ישראל, ולא מתחילת חלה דידהו חלה אחת הארץ טמאה, ולא עזר שום איסור מנחת טמאה עצמה. ולכך החזירו גם לכוך
שטא כיון דלא יצאה עליו מנפה. וגם החזירו לטל ברוב. והשנה אוכל כחן גדול אפילו זו. ולא מפליג הבא כלל. דאף על גב דבבבלי שניה הדחת תנן (שם): ואסורה לזבין
ולבנות ולגדות ולילדות – ואין ללמוד דהא דבא לאסורה לזבין ולבנות. שהיא בבבלי רחוק מארץ ישראל, וגם אינה טענה להפריש אלא דבא ודליבא כן. ומקומות
הקורבנים, הקבועים להפריש שתי חלות לעולם. ויש פירושם שמונה בזה. 'דקין חלה אחריה דבא – אין קורא עליה שם חלה. דלית ליה תורת חלה. ומתבאר דאיה
מדמעת

סוכת תנא – דבר מועד. ואם היה כחן נותן סלע כדי שיתנו לכוך אחר קרובו
– אסור. כיון לדלידית חזיא הוי – טראה בבבלי המסייע. הכי גרסין: **ותנא מאי**
טעמא לא אסר מנחת בחנות – ולא גרס 'ותנא קמא'. בבבלי יש בזה סוכת
הנאה. מפרשין כחן ישראל שהפריש תרומה מכריז. מאי טעמא לא אמר נמי או
טבח שפירש מנחתו. ורודע שחזי לו

בבורות **אמר** לך תרומה – היינו טעמא
דשריא טובת תנאה דידה – דקדושת הנהן
היא. דבולי עלמא דיער דלא נפקא לחולין.
ולא אחי חזן דקין דידה. אבא אמר חסדא
בניעה למטיע ולמנהג בה ענין חול,
ולמינר: איתחלה לה תנאי סלע דידה ליה
אבא אמר. אבל הני מנחות בכור דקדושת
דמיס נענו – דאם רצה כחן למכור שר
בכור חרות ולחיים וקובה. מוכרין לשרא.
וחו לא בעי ליה לישראל למכילניהו בעלי
ובחורדל כי הדיב דעדיב כחן. שהלוי קניא
האי כחן למטיע ביה. וסבר: כיון דבני קנן
נענו. תיתלן קדשתייהו **אמר**עיה וזו –
דלויב אבי אמו, דהיינו ארבעה זיו, ואחא
למינר ביה מנהג דחולין, שלא יאכלם
בעלי ובחורדל בדנים המופרש בפרק 'הוריע'
ולחיים וקובה' (דקני קלבב.) ומשום הכי
לא תנינהו. ואחא נקט 'ובבבלי' – הכי
קאמר: ובבבלי, התרומות המעשרות, יש
בזן טובת תנאה. תרומת חוצה לארץ –
דרבנא היא. כיון ליתנם לכוך המסייע.
לשפיעה – חזק. בבבלי ברוב – לאבולה
לו. ולא בעינן אחד ומאה. ולאחר שיעריה
ברוב חולין – יכול לאבול זו, או כחן בימי
טומאה לאחר שביטלה רבה – כחן
מדביע עלי קאיה וטמאה השנה יתא.
המריא תרומה – דחוצה לארץ. והטבל
ושייר כדי תרומה, ויפרישה באחרונה.
טומאה יצאה מנפיו – כגון גז וחבב וכו'.
ובעל קרי. אבל לטמא מת שריא. בנעיה
לית לה בה – ואף על גב דשטמאה –
איכפת לך דאיה מוחזר עליה לשטמאה שלא
טמאה. חילוק – דבנעיה אינו מוחזר,
גדל קוצה לה חלה ואביל לה. כחן קטן –
ולא גדול, מפני שהטומאה יצאה עליו

מגופו. ואם טבל לקריז הרי הוא כקטן. לישנא אחרינא: להכי נקט כחן קטן – שלא
ראה קרי ולא יצאה טומאה מגופו. ובשאלות דרב אחאי מפרש הכי. **בריש מסא**
פורגין. דכמה דאפשר לאודוורי מליצה בה. מאחר שקראת לה שם.
כחן גדול – כחן שהגיע לכלל מנפה. **לאפניו** – נלקבסו. מוח שישבול **ראבלי**
תרומת חוצה לארץ – בלא הערב משם.

וכן אין ושמך. ועוד יש לומר, שהתרומה יש לה שיעור – כגון תרומת מעשר. **בריש**
שקרא עליה שם. מדיחיה. וקשיא דפירשה. דהא בנעיה אמר דלית לה בה. ולגמרי שרי ליגע אלא נקט 'בריש מסא' לפי שדרר לחזק' בו חללים ועינים, כגון מדרש בקונטרס
'מסא' – פורגא בלע"ז, ויכול להבנים יפה החלה בתגור בתוך האור. וטראה ד'מסא' היינו מרדא שרודין בו את הפה. כדמשמע בתענית (כהא.) גבי דביתוה דרבי תניא
דקאמר לה שביבבה: אייתי מסא. דקא רחביה ורפתא. וקאמרין חזק: אף היא להביא מרדא בנפסה. אבל מתארי יכול להיות פורגין. ממו שפירש הקונטרס בפרק קמא דתרומה
(דב.) גבי (ומיין) מגדול דרדקי שקליתא למתארא וקא מהדרא תגורא – שדיתה אחות האדא ש תגור שקורין ופורגין וזמבדית את התגור. ולפי שיש דברים שאין מדיחין
בחלה עד לאור אפיה. כגון פופגין ודוביתין בפרק 'כל שעה' (פסחים לו.) ובדמארה טחנה לשה אפאה הדרש מננה חלה – נקט שקל לא בריש מסא, אבל בריש מסא, דלחיה
שורפה ומטילה באש בראש המדא עצמה. **בבבלי** חזר מפרש חלה אחריה – משמע שלא החזירו להפריש חלה שניה אלא חזקא דליבא ביה קטן. ולא בתגור מקומות
דקני במסכת חלה (פרק ג' משה) ח' ששלום מפרשין שתי חלות. אחת לאור ואחת לכוך. דאחזן מקומות קורבין לארץ ישראל, ומתחילת חלה דידהו חלה אחת. וטמאה
והשנה שפיר. דהיה עליה שלא לאבולה אפילו כחן טורח גתור מנחת שריא טמאה. ולכך מפרשין לעולם של חלה שניה שלא השתבח חזקא חלה. כדמשמע נמי
הבא. אבל כאן – בבבלי, שזה רחוק מארץ ישראל, ולא מתחילת חלה דידהו חלה אחת הארץ טמאה, ולא עזר שום איסור מנחת טמאה עצמה. ולכך החזירו גם לכוך
שטא כיון דלא יצאה עליו מנפה. וגם החזירו לטל ברוב. והשנה אוכל כחן גדול אפילו זו. ולא מפליג הבא כלל. דאף על גב דבבבלי שניה הדחת תנן (שם): ואסורה לזבין
ולבנות ולגדות ולילדות – ואין ללמוד דהא דבא לאסורה לזבין ולבנות. שהיא בבבלי רחוק מארץ ישראל, וגם אינה טענה להפריש אלא דבא ודליבא כן. ומקומות
הקורבנים, הקבועים להפריש שתי חלות לעולם. ויש פירושם שמונה בזה. 'דקין חלה אחריה דבא – אין קורא עליה שם חלה. דלית ליה תורת חלה. ומתבאר דאיה
מדמעת

תוספות
בכורות. פרק רביעי - עד כמה דף כז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רש"י

מדמעת, דאף על גב דתרומת חוצה לארץ מדמעת, כדתיא במנחות בפרק 'רבי ישמעאל' (דף סז.א). ושנא אפילו השנה במקומות השניים במשנה אינה מדמעת. ונראה לרבי, דבין הכא ובין החם, אף במקום שהחמיזי להפריש חלה שנה — לא החמיזו להפריש שני תרומות. דהא לא מצינו להפריש שנים אלא בחלות. ויש

וְיִתְּנָהּ יְשׁ לָנוּ אָמֵר לִיה רַמְי בֶּר הָמָא: לֹא
 יִחְשֹׁב לִיה לְסָבֵא אֲדֵהִי אֲתָא רַב עֲמִרָם, אָמֵר
 הֵן, כְּהִי אָמֵר רַב: מָמָא מוֹת טוֹבֵל וְאִכְלֵי בְּתוּרֹת
 וְצִיָּה לְאַרְיָן. וְלִית הִלְכָּתָא כְּנֻתִיה; דְּאָמֵר מִד
 בְּרָא מִשְׁמִיחָה דְּרַב שֶׁשֶׁת: מָמָא שְׂרָן טוֹבֵל וְאִכְלֵי
 בְּתוּרֹת חֲצֵה הָאֲרִיָּה, וְלִית הִלְכָּתָא כְּנֻתִיה. "כְּבוֹר
 אִכְלֵי שֶׁנֶּה בִּשְׁנֵה" ב' / מִדְּקָמָר "טוֹלֵד בֹּו מִמֶּנּוּ
 יִתְּנֹה שְׁנָתוֹ" - לְמִימְרָא דְּיִלְשֵׁנִי דִּידֵיהּ מִינֵן. מָמָא
 עֲמִירָם דְּאָמֵר רַב יְהוּדָה אָמֵר רַב, דְּאָמֵר קָרָא:
 "לִפְנֵי ה' אֵלֹהֶיךָ תִּאֲכַלְנָה שֶׁנֶּה בִּשְׁנֵה", אִיזוּרִי שֶׁנֶּה
 וְנִכְסֵיכֶם בְּחִבְרֹתָהּ - הוּא אוֹמֵר: שֶׁנֶּה שֶׁל כְּבוֹר. דְּבִי
 בֵּי תָנָא: "שֶׁנֶּה בִּשְׁנֵה" - יוֹם אֶחָד בִּשְׁנֵה ז' וְיוֹם
 אֶחָד בִּשְׁנֵה ז', לְפִיז עַל הִלְכָּתָא שֶׁנֶּחָל לִשְׁנֵי יָמִים
 יִלְכֵּה אֶחָד. דְּבִי בֵּי מָנָא לְהוּ - יִלְכֵּי מִבְּרִשִׁים.

רַב אֶהְיֶה בְּיָעֶקֶב: אָמַר קָרָא "כִּבְשׁ עַן שְׁנֹה" - שְׁנֹה
וְרַב, נֶאֱכַל לְשֵׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, מִנָּה לִי - וְנֶאֱכַר
הַחֲנוּכָה וּפְשֻׁק הַיָּמִין - הַקִּישׁוֹ הַכְּתוּב לַחֲנוּכָה וּפְשֻׁק
שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד, אֵף - פֶּאֶן - שְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד.
וְאֵדָּר:

[illegible]

מִשׁוֹם שֶׁהָיָה בָּלָב אֲדָם הַמְּגֻלָּל סֶתֶם, אָבִי
תְּרוּמָה – אֵין גִּרְלִין בָּהּ אֵלָא בַעַל קִרְקֶטָה
וְיִמְחַד תְּרוּמָתוֹ, וְכִי הָזֶה שֶׁנֶּלֶךְ – זֶלָּא
נִשְׁמַד בְּרֵאשִׁית לְמֹרֶם שְׁבִיעֶם־מֵאָן בְּמֵת וְהוֹשִׁיב
וְזִמְזָן גִּרְאָא לְמִדְּרֹשָׁה וְאֹבֵלִים תְּרוּמָתוֹ, הָרִשִׁית
סֻמָּאת חֲצִיעַ לְאֶרֶץ לֹא חֲשׂוּ בְּחֵלֶת חֲצִיעַ לְאֶרֶץ.
אָבִי אֵלָא, כִּי דִמְן הַמְּתָרָה אִפְּלִי לְחֻלְדִּין, בִּי אֵין
סְבִירָא חֲשׁוּק לֵבן כִּינן בְּרִצְעָה לְאֶרֶץ, שֶׁנֶּלֶךְ
לְאֹבֵלָה אֵלָא אַם כִּי יִלְךְ יְהוָה בָּרֵאשִׁית יִשְׂרָאֵל
וְיִמְסֻתָּא הָיְתָא אִי אִשְׁפֹּר לְדִקְדָּקָה, אִי עָל
זֶה דִּרְצִיבִי לְהוֹדִי מִזְמַת כְּתוּבָתוֹם, בִּלְבָּן מִקֹּם
סֻמָּאתוֹ שֶׁנֶּדָּא בְּחֵלֶל אִפְּלִי עַל יַד אֹהֶל,
מִדְּבֹחַ בְּנוֹי פִּרְקִי 'כִּינן דְּרִיל' (ב.ב.ב. סְנַאדִּיל
עַל כִּי בְּמִאֲוִיל עַל הָמוֹת, וְהִרְשִׁי אֲהֵל מוֹבֵחַ
שֶׁנֶּשְׁמַד עָלֶיהָ בְּשֶׁנֶּה חָלָל עַל יַד אֹהֶל –
מֵאֲתָם אֵין יִכְלִים לִיְהוֹדֵי, וְגַם אֵין צִרְיִין
לְפִרְשׁ בְּנִמְנוֹת, כִּדְרֵינִי גִרְשִׁי מִסְפָּתָה אֲהֵלוֹת
לִי כִּי סֻמָּאת הָמָא שְׁאִין גִּרְשִׁי מִנְּפֶלֶח – עִילָא –
כִּינן מוֹדֵר עֲלֵיהּ, וְלִדְבִי מִסְפָּרָה בְּחֵלֶל הָזֶה
וְטִבְלִית הִיוּ אֹבֵלִין אֲתָתָה, גִּרְאָל לְפִרְשׁ מִתּוֹךְ
הַלֵּבָה, וְדִידָּה דְהֵן מִבְּסִית חֵלִי פִּרְקִי דִּמְשַׁנָּה
לֹא מִתְּרֵד עַד אֲמָנֹן וְלֹאֵם שֶׁנֶּה אֲתָתָה, אֲתָת
הָיוּ אֲתָת לְבָנִין, וְטִבְלִי עַל יַד אֹהֶל, רַבִּי

[illegible]

בכורות. פרק רביעי - עד כמה דף כח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רש"י תוספות

ואירד — דמפיק מ'זוברשם ידעה' לך"ג וגו' — הווא דאי בחוזה'שוק דתורה' מישתעי.
אלא שני ימים נפקא ליה מ'ידיה' לך", דרשנע וזיה אחרת כבר מוז. שלא מצינ'
בבל' התורה' בולא' — שיתננו לבקן. אלא מברע' דהאי' ידעה' לך"ג נפקא. ואירד —
דמפיק מ'ידיה' לך"ג שני ימים וזילתא' אותה, בבור ברע' מום שנותן לבקן — מזוברשם
ידעה' לך"ג נפקא. לשון ריבם וזילתא' אותה, אירד' חס' —

ואדריך: או מהתם, איכא למימר: הוה וטוס של תורה.
- ואדריך: אמר רבא: "לך ויהי" - חוסף לך התוב
יהיה אחרת בכבור. - ואדריך: הא מהתם איכא למימר:
האי "ויהי לך" - לימד על בכור בעל מום שנתנו
לכהן, שלא מיצנו לו בכל התורה בוקא. - ואדריך:
אמר "ובשרם" - אחד תם ואחד בעל מום. - ואדריך:
"בשרם" דהני בכורות דכיליהו ישראל קאמר. "גולד"
בו מום בתוך שנתו ורשאי לקיימו כל שנים עשר
חדש. איבעיא להו: הכי קאמר גולד לו בתוך שנתו
- רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש, ולאחר שנתו
נמי שלשים. או דלמא: היכא דגולד בו מום בתוך
שנתו - רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש ותו לא,
והיכא דגולד לו אחר שנתו - אינו רשאי לקיימו אלא
שלשים תא שמע, דתניא: בכור בזמן הזה, עד שלא
נראה להראותו לחכם - רשאי לקיימו שתים ושלש
שנים. ובשנראה להראותו לחכם, גולד לו מום בתוך
שנתו - רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש, אחר שנתו
אינו רשאי לקיימו אפילו יום אחד, ואפילו שעה אחת,
אכל מפני חשבת אבידה בלעילי אמרו: רשאי לקיימו
שלשים יום. - ועדין תבעי לו: שלשים יום אחר שנתו,
עשר יום בתוך שנתו - משלימין לו חמשה עשר יום
אחר שנתו, שמע מינה. מסייע רבי אלעזר, דאמר רבי
אלעזר: נתנין לו שלשים יום משעה שגולד בו מום.
איכא דאמרי, אמר רבי אלעזר: מנין לבכור שגולד בו
מום בתוך שנתו, שנתנין לו שלשים יום אחר שנתו
שנאמר: "לפני ה' אלהיו תאכלנו שנה בשנה", איו
הו ימים החשובין שנה - הו אמר אלו שלשים יום.
מיתבי: גולד לו מום בחמשה עשר יום בתוך שנתו -
משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו: השלמה - אן,
מיתבא: לא! מיתבא דרבי אלעזר, מיתבא. **משנה**
השלישית אמר רבא וברא את ממו - רבי יהודה
מיתב. רבי מאיר אמר: האלו ונשחט שלא על פי
מומחה - אסור. מי שאינו מומחה, ורואה את הבכור,
ונשחט על פי - הרי זה יקבר, וישלם מבייתו. **גמרא**
אמר רבא בר בר תנא: בדיקין שבצעין - דכילי עלמא
לא פליגי דאסור, מפני שהן משתנין. לא תלקיו אלא
במומין שבבועה, דרבי מאיר קבר: גורנין מומין שבבועה
אעזו דיוקן שבצעין, ורבי יהודה קבר: לא גורנין מומין
שבבועה אעזו דיוקן שבצעין. תניא נמי הכי: השוחט את
הבכור וצורא את מומיו - רבי ויהיה אומר: בדיקין
אעזו - אמר רבא: שהן משתנין. במומין שבבועה -

43 מוֹתֵר, מִפְּנֵי שֵׁאוֹן מִשְׁתַּנִּין, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: אַחֵד זֶה וְאַחֵד זֶה אִסּוּר, מִפְּנֵי שֵׁאוֹן מִשְׁתַּנִּין. מִפְּנֵי שֵׁאוֹן
44 מִשְׁתַּנִּין סֵּלָקָא דַּעְתָּה! מוֹמִין שֶׁבִּפְנֵי מִן מִשְׁתַּנִּין אֵלֶּא: מִפְּנֵי הַמִּשְׁתַּנִּין. אִמֵּר רַב נַחֲמָן בֶּר יִצְחָק:

שלא מציעו לו בכל התורה כולה - פירש בקונטרס: שיתנו לכהן, אלא מריבאריא
לחידושן קי יוכל לומר בכל דרשותיו ונפטר בשרתו תרוק דוכו קאמר: אבל מציעו לו
בכל התורה כולה שיתנו כולו כיוצא בזה. ודקדוק ואשם, עשר לכהן שקשריבין למזבח,
אם דוממו, והמזבח מפסיד חלקו - מפסיד לו, אלא כבוד - אפילו על מום דוכו
הוא. וכן יהיה הפרק 'שתי מדות' (נמשות צאב).
וע' נסכים: 'לכבש האדמה' - זה הוא עשר של
מגשר. שכל מציעו לו כל התורה כולה שידא
טפל חמור מן העיקר. דרוה מציע למימר: אד
עשר של מגשר יבית. כרימשי אמורר נפסות
וכן בשבת בפרק 'אמר רבי עקיבא' (פגב).
היסט של, זה אלא מציע בכל התורה כולה
דטומאה המטסת חטמא.
ואידך ושבוש דרבי בבורות ודבולו ישראל
קאמר - בסוף 'אידוהו מריב' (והרם)
גזא. ו'מגשר' שישמעאל מבישר (בדורם)
[בבורות] קאמר. ורעה רעה לומר דקאי אבבו
ורש ובשכ ועו דבתיב לעיל מניה. ודרישא
אחרינא וזהו אדא אהמא דהו גאנא אר שטי
מידי מבישרם לשון רבים. ובסוגיא דההם לעיל
(שגזא). ורשיב רבי הגלילי: 'לכבש' אל נאמר
אלא 'דמס' 'ורכסי' אל נאמר אלא 'דחלם' -
למנו על כבוד ומגשר שטקטון מותן דמיס
ואמוררין למזבח ורש לומר: דפלגותא דהא בריש
נפקא רבי שמאי' (בבבוי (זא). ורבי ישמעאל
בפירי ל' בית מדרש קשיף. **ע**ר שטי
לחראותו לחכם - פירש בקונטרס: שלא נפל ב
זנים. וקדש מאי רשאי לקיימו שתיש ושעל
שנים: ע כרחיף קיימנן דוחק. ופירשי
לשון יבתי. בן יהודה רביצא (חלם). ורשאי
אוהו הקדש עילוי, כמה אדם רוצה ליתן בקרבן
זה לעשותו עולה אף על פי שאינו רשאי,
לדעושהו כמז אף על פי שאינו יחיד. וזהו מציע
לפרש דנקט: רשאי קאמר - כלומר - אף זקק
לכנסו לכיפה, אף על בן דשאר קדשים שהקדש
והריסין בזמן הזה. אמרין בפרק קמא דעירובא
וזה (גזא). ורעה חוקק, דמיטע לרל פגמית איהו
מתא מאיליה. אבל רבי דשמעא דהא רשוי רוצה
לכנסו לכיפה - כנסו. ומעשים בכל יום
ששומרים אותם עד שיפול בהם מום. ורשאי
לפרשי: עד שלא נראה להראותו לחכם -
נדומן לו חכם אחר שנפל בו מום. שאין זקק
להלכיו במקום דרוק למקום שדחכם שם.
מפני השבת אבידה בלעילם - פירש
בקונטרס: יהיה חוק, ודינמין אר
משכב כולו לתיבתא ליה, ואם שחטנו מיד
לפניך שיש לקיימו שלשים יום אחר
שנתו. ואומר: רבי בן חק, אף על פי
עבשו לבשר, נתנו לו בתמיס זמן שלשים יום.
אבל ישראל ליעלם ממיתן עד שינאב כהן.
רבי מאיר סבך גורנין שובקין, אף על
ואומר: רבי דאף על עד דאמרינן בשרא 'א'
פי' (בתבובת גזא). דהלכה כרבי מאיר בגידותיהו,
דקי דאבא קרי ליה בסמוך 'קסא', דקא קסי
רבי מאיר. ובקשלותו דא אטאי רשוי דהלכה
כמתור וקשלותיה, ולכ אבסא. ופסקר דאף
הלכה כמתור בודאיה ומדברת חבוי ומתק
חבוי, דקאמר רבי מאיר: יוציא אר יחיד
עלמית. וסוגיא דשמעתי בריש 'הולכי'
(בימות לזא). רבי רבי מאיר. וכן סוגיא
דשמעתי כרבי יהודה. ולרבי מאיר קסין
בבבולא מפני המשתקין. ובסמוך דקאמר: לימא
חן חתמא רבי מאיר - דא שטי דלמל
שיש בו ריבית. דאין נובח אלא את הקול ולא את הרבית (בבא מציעא עבא).

רבי
לדקה ומחצה לגשם – ואף על פי שפירש בקונטרס: משום דרזי ממון הבטול בספק, שמא יחזירו חכם על מום, ושמא לא יחזירו – לאו משום דרזי ממון, אלא עתה תבטל בעלמא דזר. ואף על גב דאמר רב כרמל מום, אפילו ידע שחזירו ומחזיר על ידו – מכל מקום חשיב ליה ספק קצת, דאמיא לא מוקדי ליה ממחאה. וכן לא אמר ר' זוטא ור' זעירי ר' ריבנא:

מתניתין נמי דיקא; רבי מאיר אומר: וזאיל ונשט
שלא על פ' מומחה - אסור. שמע מיה: קנסא קא קנים
רבי מאיר, שמע מיה. איבערזא להו: "בפני המשתני" -
וכדלהו משתני, או דלמא - איבא במשתני ואיבא דלא
משתני למאי נקפא מניה - לאבדחיש סתרי; אי אמרת:
בדלהו משתני - שפרי נגידה, ואי אמרת: איבא דמשתני
ואיבא דלא משתני - סבבין עגלידה. מאי תא שמע,
דאמר רבא בר רב תנא: שח לי רבי יאשיה דמן אושא;
מא ואראו ברפוןי שחן משתנים. מדקאמר רישא: "בא

ואראד" - מכלל דאיכא דמשתני ואיכא דלא משתני.
 "מי שאינו מוכרח וראה את הכבוד ונשחט על פיו -
 הרי זה יקבר וישלם מביטו". לימא תנן סתמא דרבי
 מאיר - דילמא ברוקין שבועין, ודבריה חלה. תנא: כשהוא
 משלם - משלם רבינו לדרוק, ומתחלה לנפשו. מאי מעמיא
 אמר רב פפא: זה הפסד מרובה וזה הפסד מועט -

אִי חָכִי, לָפָנַי פִּסְדִּיָּד לִישְׁלָם; אָמַר רַב הוּנָה בְּרַ מְנוּחַ
מִשְׁמִיחָה דְּרַב אָחָא בְּרַ אִיקָא: מִשּׁוּם גְּזִירַת מְגִלָּה בְּהִמָּה
דִּיקָה נִגְעוּ בָּהּ. **משנה** דֵּן אֶת הַדִּין; וְיָכֵה אֶת הַחֵיִב
וְחֵיִב אֶת הַזֹּנֵא, מִיָּמָא אֶת הַמְּחֹרֵד וּמִיָּדָה אֶת הַטָּמֵא
- מִה שְׁעָשָׂה עֲשׂוֹי, וְיִשְׁלַם מִכִּיתוֹ. וְאִם חָתָה מוֹמְחָה

לְבֵית דִּין - פֶּטוּר מִלְשָׁעָם. וְנִמְצָא לִימָא תַנּוּ סִתְפָא
 רַבִּי מֵאֵר, דְּדָאִין דִּינָא דְרַבְרָבִי אִמֵּר רַבִּי אֵילֵעָא אִמֵּר
 רַב: כְּגוֹן שְׂנֵאָא וְנִתְן בִּיד - בְּשִׁלְמָא חֵזִיב אֵת הַזֹּפֵא
 - כְּגוֹן שְׂנֵאָא וְנִתְן בִּיד. אֲלֵא יוֹכֵה אֵת הַחֵיִיב, הִכִּי
 דִּמְי אִי דְאִמֵּר לִיה "פֶּטוּר אַתָּה" - וְהָא לֹא שְׂנֵא וְנִתְן
 בִּיד! אִמֵּר רַבִּינָא: כְּגוֹן שְׂהֵיה לֹא מִשְׁכּוֹן וְנִמְלֵא הִימְנוּ.

טמא את הפהור - דאנע בהו שרין, מירה את הטמא
- שיעורב עם פירותיו. **משנה** ומעשה בפרה שנימלה
האם שלה, והאיכלה רבי מרפן לכלבים, ובא מעשה
לפני חקמים ביבנה ותחירות. ואמר תודום הרופא:
אין פרה וחירה יוצאה מאלכסנדריא של מצרים שאין
יורדין בהם שום מעשה שיהי חלק עמה רבי מרפן:

עקבא: רבי מרפון, אתה מומחה לבית דין - וכל
מרא ותפוס ליה דטענה בדבר משנה, וטענה בדבר
 דא - דטענה בדבר משנה חוזר ועוד, אי נמי בשיקול
 דתה, וכל המומחה לבית דין פטור מלשלם. **משנה**
 יח - אין שומעין על פיו, אלא אם כן היה מומחה
 באיל

בדיו ופרעו לבעל דין, **אֵלֶּה אֲמַרְתָּם הַחַיִּים חַיִּי דָם** – בעל כבוד אל
וְנָטַל אֶת הַמִּשְׁכָּב מִיַּד הַמֵּלֶכֶה וְהַחֲחִירוֹ לָלוֹת. **דֹּאנֶה** כֹּה שֵׁרָץ – הֵבִיא
קֶחֶךְ, וְעִינֵי דַבְּרוּי. **שִׁעְרֵיכֶם מִפְּרוֹתֵי** – שֶׁהָיָה שְׂדֵהוֹת לִפְנֵי לִשְׁאֵל
מֵאֻתָּר, קִי וְטִמְאֹת אֵת הַשָּׂרָר שֶׁנִּתְעַרְבוּ בָּם. **מִשְׁנֵה** אֶחָד – שֶׁל
הַמֶּלֶךְ – מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ שְׂדֵהוֹת שֶׁלֹּא מִשְׁנֵהוֹת, וְמוֹכְרֵי כֶּסֶף וְחֵט, וְיִקְרָהוּ, וְ
וְסִרְפֵּה הָאֵלֶּה. **הַמֶּלֶךְ מְדוּרָה בְּרִיָּן** – הִפְסֵדֵת חֲמוֹר, שֶׁנִּתְעַרְבוּ לִבְעַל הָאֵל
לוֹ טוֹרֵפִי? (תּוֹחֵל דָּם, נִיטֵלֵה אֵם – כִּשְׂרִי. וְטַעַם שֶׁבָּרַךְ מִשְׁנֵה –
לֹא שֶׁאֵמַר לֹא לֹא כֹה עָוֹל, וְהָה שֶׁבְּרִיכָה לִכְלִיכִם – אִידוֹ הָיָה אֲדַסְפִּי
אִישׁתְּכֶם אִידִיסוֹר אִיסוֹר, וְאֵתָה הִפְסֵדֵת, אִפְּלִי הִכִּי פְטוֹר אֵתָה מִלֵּשׁ
לוֹ פְּרִיגִי, לֹא אִתְּמַר הִכְתָּכָה לֹא כֹה רָמַז, וְלֹא שֶׁכֵּן, וְסוֹבִיגִי עֲלֵמָכֶם אֵת
אִישׁתְּכֶם. **וְיִזְכְּרֶנָּה אֶת חֲשׂוֹנֵי** – לֵאמֹר מִשְׁכָּב אֵת מִשְׁכָּב הָיָה אֵת אֵם אֵת אֵם

ברוקן שבעין דוקא – וזה נחמד שפי, דהכי נמי
 קיימא ז'ן רבי ויהיה ברפישות, ולדידה אנו
 קראל אלא ברוקן שבעין, ועד ז'ן פרשי: ודיהיו
 טעמו ומשלם מחצה – שיעטרו כחמה דאנו
 שוה יורר כל זמן שעומד בספק, שערין
 דחור. ובהרמנו נמי אשכחן שוה אלא
 במחצה על ז'ליקן, באדמורקן בפרק 'אף על פי'
 (תרבות נא, טז.) כל מקום שדחור תרומה – נזק
 על פכלים לז'ליקן, ומיהו, דמי ממש
 לתרומה. אדאורו חורין אדאורו כשטמאה, אבל
 בכור – מומין ש' לומרי כעבי ובאלי.

10 **משום** גזירת מגדלי בהמה דקה — פירשו:
11 שהחמירו עליהם חכמים שלא לגדלם כי אם
12 בתורשיק חוץ ליישוב, וש בה טורח גדול, ואינו
13 שזה אלא רביע, והדינו ממצה פחות מן הגסה.
14 וגם בקונטרס פירש כן — מפני טורח גזרו לה.
15 אבל לא דקדק לישב לשון גזירה. **דף** את הדין
16 כו' — (פרק קמא דשנהדרין ו,א), פירש מינה
17 לרבא אמר: **אמר** יצחק ויטעו ויטעו אמר ר' רהבתי

והימנה: מנן ליה מיירי ביחוד; אי בשום דקתני
 דן את המדב, קתני: לשון יחיד — האי בשם "אלו"
 טריפות" (חולק מדב), קתני: דן את הדיון, ולא
 מיירי ביחוד, כדקתני: וכולן רשאו ליקח ויש
 לומר: דהתם קתני דומיא דערים. אבל מתניתין
 דהבא מיירי כולה ביחוד, דקתני סיפא: ואם היה

21 מומחה לבית דין כ', ומעשה כרבי טרפון כ'.
22 ורישא נמי: מי שאינו מומחה וראה את הכבוד.
23 **לימא** תנן סתמא כרבי מאיר כ' – תימנה
24 דלא דייק הכא מרישא, דמי שריא.
25 מומחה וראה את הכבוד ונחשת על פניו חיי זה
26 יקבר וישראל מביית, להדיה מנא עפן כרבי
מאיר אתאי, דרדין דינא דגרמי, דלא מתוקמא
בבשא נתן ביד – דהא 'נחשת על פני' חתני.

27 ו"הגזול קמא" (בבא קמא ק"א) לא משבח ה'תם
28 משנה דאין רבי מאיר דינא דגרמי, אלא
29 מבייטא דמחיצת הברס, וזהו ליה לאיני
30 מוק. ו"הגזול בתרא" (שם ק"ב) גבי ההוא
31 דאחוי אחוי, דסבר למחייביה ממתניתין דין
32 את הדין, וקדושי — אמאי לא חייביה מהך?
תרי

הַלֵּכָה חֲמוּרָה, מִרְפוּן! אָמַר לוֹ רַבִּי
הַמּוֹמְחָה לְבֵית דִּין פֶּטוּר מִלְּשָׁלֵם.
מִשְׁנָה - חוּז' - הֵדָא עוֹדוּ קְאָמַר: הִי
הִדְעַת טְעִיָּה - מוֹמְחָה לְבֵית דִּין אֵל
הַנּוֹטֵל שְׂכָר לְהִיּוֹת רֹאֵה אֶת הַכְּבוֹר

משבת נשא ונתן ביד – שנטל הוא המעטת ממנו ליה' שהיה לו משבן – למלוד, וזה פטר את החל ונטל וסגר אחד ונגב בידו ביד שלא היה עוד ספק עם פירושו של שואל. אמר אהרם חכם ומומחה: "ול עילת אם טריפה הוא, ואוליכל לבדלים, להם. וחובקן אצל שאל, ואינה מנה – להיכל' לא פורא – פטור, וטועה ברוב משנה הוא, דתנא ב' פרה מהו מצי למיהדר ביה ולמשיירי, אישכחא, וזהו קיימא – לא מצי למיהדר ביה ולמשיירי, קמא דסנהדרין (ו,א); כגון תרי תנאי ור' אבמור ויגולתו ביה".

1 ה פליגי, אבל בדוקק לא פליגי. הואיל ונשחט
2 היה רבי מאיר שום ריעותא, אלא קנסו דשחטו
3 — קן — הוה ליה למתני: רבי מאיר אוסר הואיל
4 בבומי הגוף פליגי, וקנסא קניס, גזירה משום
5 דקמי דבולחן מישחטו — רל דקמי שחטו

6 משתכן. או דלמא ברוקן ופזירי איבא
7 גורשנין איבא דלא משתכן. ומיהו למזמן
8 שבקון ופזירי אוטו דרך דוקן משתכן. למשא
9 נפקא מינה – דא מפזירי איבא דלא משתכן
10 הואיל לא קס לן דהו משתכן ודה לא משתכן
11 כולדו איבא אם נשחוט בלא מומחה
12 לאבושין חזירי – אם שחוט בלא מומחה.
13 וחשאת חזינא ליה קבוע, וקיימי סחרי דלא
14 נשחוט ומריא דהוה לן מהימין. קיימי נגזרו
15 – ואסור להבילי חבלי. ספסלין – קליזור
16 שני, לרבי יודנה דלא קנסי. סתמא רביי

17 **מֵאִיר** — דאמרו לעיל: אחד זה ואחד זה אסור.
18 דקתני: יקבר, ואף על גב דהשתא מיתחזי
19 קבוע, **דלמא בדוקין שבועין** — אמר יקבר,
20 דלדברי הכל משתני. **בהווא משלם** —
21 לכהן, נותן רביע דמיו משום כבוד בהמה
22 דקד, ולכבוד בהמה גסה חצי דמיו. משום
23 הכי משלם מחצה — דמומן הוהיל בספק
24 דמיא, דאיכא ליתויח. אפסדוהי כחיל, דאזיל

25 הוּה שְׂרִי לִיּוֹה חֲבִי, בִּי הוּה מִיּוֹתִי לִיּוֹה
26 מוּמַח גְּמוּר וּשְׂרִי לִיּוֹה אֲבִיל לִיּוֹה
27 וְחֻשְׁתָּא בְּעִי קְבוּרָה, וְאִיכָא לִמְמִיר דְּלָאוּ
28 מִיּוֹ אֲפֻסְדִּיה, דְּרִלְמָא לֹא הוּה מוּמָא,
29 וּמוּמַח גְּמוּר לֹא הוּה שְׂרִי לִיּוֹה, וְשֻׁמָּא לֹא
30 הוּה נְפִיל בִּיה לְעוֹלָם מִסֵּם קְבוּרָה עַד שִׁימוֹת.
31

31 **מִן** — רביע דקה ומחצה נגסה.
32 נסה הפסידה מרובה — לפיכך תשלומין
33 מרובין. **לפום פסידא** — לישלם — לזה חצי
34 דמיו המרובין, ולזה חצי דמיו מעטטין.
35 **משום** גזירת מגדלי בהמה דקה נענו בה —
36 משום טורח מגדלי בהמה דקה, שיש בה
37 טורח גדול לגדלה, וזה שהתיר הבכור —
38 הצילו לכוון מטורח גדול. דשמא אם הראתו

39 לאחר – לא היה מתירו לו, והיה לו עד
40 טיפול מרובה עד שיפול בו מום. להכי נגזר בו
41 דלא משלם אלא רביעי. לשיטת אחרים: מפני
42 גזירת מגדלי בהמה דקה, שעוברין על דברי
43 חכמים, כדחתן בבא קמא (עט,ב): אין מגדלין
44 בהמה דקה בארץ ישראל – אלא כמסות חכמים
45 דלא לישטל ארץ ריבוע. ולא מניין הזכרת

46 **משנה** ואם היה מומחה לבית דין פסור —
47 דלא מצוי מימר ליה: אמאי דינית ליה, הואיל
48 ולא בקי בידי **נמרא רבי מאיר דאין דינא**
49 **דגרמי** — בבבא קמא פברק "החול עצים"
50 (ק,א): מחזית הכרם שנפרצה — ואומר לה:
51 "גדור", נתיאש הימנה ולא גדרה — הרי זה
52 קידש וחייב באחריות. גרמי — גדרם לאסור
53 **ההוא חזקיהו אמר** —

54 בתוואת לש חבירו. בשלשמי חזק את האמר
 55 ונחלתו לש חבירו. חזק את האמר
 56 חזק את האמר. חזק את האמר
 57 חזק את האמר. חזק את האמר
 58 חזק את האמר. חזק את האמר
 59 חזק את האמר. חזק את האמר
 60 חזק את האמר. חזק את האמר
 61 חזק את האמר. חזק את האמר
 62 חזק את האמר. חזק את האמר
 63 חזק את האמר. חזק את האמר
 64 חזק את האמר. חזק את האמר

בכורות. פרק רביעי – עד כמה דף כט עמוד א – מתוך מדהדורת "אבן ישראל" – (שטיינזלץ)
רשא"ת

1 **כאילא** — הדר ביבנה, דחסידי הוא ולא נחשד בכך. **בין אמר לחם מום קבוע** —
2 והיה הוא רגיל ליטול כל שחרו. **נמראה מאי מעמא** — לדקה ארבעה איסרות
3 ולגסה ששה נמה **נפיש מירחיה** — להשליכו לארץ, לכפותו, ולראות מומו. **אלא**
4 **תם** — כי אמר להו מום עובר הוא, אמאי שקיל אגרא הא לא מהזגי ליה מידי,

פאילא ביננה, שחתירו לו ביננה חכמים להיות נוסט
ארבע אופרות לכהמה דקח וששה לגסה, בין תם ובין
בעל מום. **גמרא** מאי טעמא האי נפיש טירחיה, והאי
לא נפיש טירחיה. "בין תם ובין בעל מום". בשלמא
בעל מום - משום דקא שרי ליה, אלא תם אמאי -
דאם בן אתי למחשדריה, ואמר: האי בעל מום - תם
הוא, והאי דקא שרי ליה - משום אגרא. אי תיב, תם
נמי אמרי: בעל מום הוא, והאי דלא קשרי ליה - סבר
די תיב דלשקול אגריה וימנא אחריתו! - חד וימנא
תקיני ליה דרגן, תרי וימנא לא תקיני ליה דרגן. **משנה**
הנוטל שכרו לזון, דינו כבמילה, להעיד - עדותיו
בטילין. לזהות ולקדש - מימיו מי מערה, אפרו אפר
מקלה. אם היה בהן, מטמאהו מתרומתו - מאכילו
ומשקו וסכו, ואם היה זקן - מרביבו על החמור, ונותן
לו שכרו בפועל. **גמרא** מהני מילי אמר רב יהודה
אמר רב, דאמר קרא: "דאנא למדתי אתכם" וגו', מה
אני בחנם - אף אתם בחנם. תניא נמי הכי: "כאשר
צנינו ה' אליה", מה אני בחנם - אף אתם בחנם. וימנן
שאם לא מצא תשלם, שילמד בשכר תלמוד לומר:
"אִתָּת קנה". וימנן ואלא אמר: כִּשְׁם שְׁמִינְיָהוּ בִּשְׁכָר, בִּשְׁכָר,
כָּד אִלְמָגְדָה בִּשְׁכָר תִּלְמִיד לומר: "אִתָּת קנה" אִתָּת
התמכר, "לזהות ולקדש" - מימיו מי מערה, אפרו אפר
מקלה. ורמיניהו: תמקדש במי תפאת, באפר תפאת
הרי זו מקודשת, אף על פי שהוא ישראל! אמר
אביי: לא קשא, פאן - בשכר תבאה ומלו, פאן -
בשכר תהא וקידוש. דיקא נמי, דתנייב תבא: "לזהות
ולקדש", ותתם תתני: "תמקדש במי תפאת ובאפר
תפאת", שמע מינה. "אם היה בהן מטמאהו מתרומתו"
כו', איהו גופיה תיב אול - לביית הפרס דרגן, דאמר
רב יהודה אמר רב: מנפה אדם בית תפרס, וחולק.

45 החם, בדחק בדיקה דבית הפרס קאמר. [ומכאן שיך לעמוד ב'] **דית הפרס שניש**
46 — ששהונו בני אדם ברוליים — חטור, שאי אפשר לעצם כשעורה שלא יתא
47 נידש ברגל. ובית הפרס אין בו שום ספק אלא משום עצם כשעורה. דבית הפרס
48 חינו שדה שנטרש בו **קרי א' נמי בשאר מוצאה** — יטמונו להאי בוק, כגון נבילות
49 שנינו שדה שנטרש בו. וטעמו מליצוק מליצוק.

בפועל

תרי יומני לא תקני ליה רבנן - ואם תאמר, אבתי אמרי: האי תם הוא, והאי דשרי
ליה - לפי שאינו רוצה לטרוח פעם אחרתו ויש לומר: שלא חייבוהו חכמים
לראות פעם אחרת, אלא דאם ארדו - דאין יכול ליטול עליו שכר, ועד, דבזה לא
יחשדוהו לעולם, שיתיר את האיסור כדי להציל מטרוח של פעם שניה.

הנופל שכרו לדון דיניו בטלים — ודא דתנן:
מכוער הדיין שנוטל שכר לדון אלא
שדיניו דין, מפרש בפרק בתרא בכתובות (קה"א).
באגד בטלה דמוכח שרי.

מִזָּה אֲנִי בָתְנָם כִּי — וְאֵם תֹּאמַר: "וְשׁוּדָר לֹא
 תִּקְחִי" וְרִבְכָּה וְרִבְזָנָה (שְׁמוֹת כ"ג למה ל) לֹא
 וְלֹא וְרִבְכָּה אֲמַר: דָּרִי מִי נִינְה, כְּדִמְבֹרָת
 בְּרִישׁ שְׁכַר בְּתָרָא :דְּרִבְחוּבֹתָ (קהל), דְּבִתְרוּתָ
 אֲנִירָא — וְיִדְיָי שְׁכַר שְׂרִדָּה, וְבִתְרוּת שְׁוֹד — דְּיִדְיָי
 לֹא שִׁתְּחַלֵּל לִזְנוּי יִפֵּה הֶחָפֵץ בְּכוֹתֵיהּ, חֲזִינִי
 חֲתָמָא: אֲפִילוּ לִבְנוֹת אֵל וְלֹא וְלִיבֵית אֵל חֲזִינִי
 וְאִין לִחְמָה עַל דְּיִדְיָי נִינְהָ שְׁבִידִישְׁלֵם שְׁוֹד
 שְׁטִילִין שְׁכַר מִרְמוּחָתָהּ הִלְכֵּהּ, דְּבִלְאָל טַעֲמָא
 דְּאֵרֵב שְׁבִידִישְׁלֵם שְׁכַר חֲתָמָא, כִּין דְּלֹא עֲסָק
 הִדֵּה עַל זֶה, וְלֹא הִדֵּה שְׁוֹסִקן בְּשׁוּם מֵלֻכָּתָא, שֶׁלֵּא
 כְּרִחֵם צְרִיכִין לְהִתְפַּרְסֵם, וְזֶה מִנְּהֻגָא עֲבִישׁ
 לְמַדּוּת הַבְּנֵי אֲבִיבֵי, אִם אֵין לֹא לְהִתְפַּרְסֵם —
 שְׁוֹר, וְאִפְּלוּ שֶׁ לֹא, אִם אִתּוֹ שְׁכַר בְּטִילָה דְּמוּכָת
 שְׁמִינִי בֶּן עֲסָקוֹ שְׁוֹד וְחֻמָּא שֶׁל — מִסְּבָחָא
 דְּהִיבִי מִבֹּת בֵּין מִקְרָא דְּתִלְתִּי מִרְמָא וְשִׁבְרָא
 חֲזָא, וְעוֹד, בְּקִטְשֵׁי שְׁכַר שְׁטַעֲם שְׁמִיור וְשִׁבְרָ
 מִסְּוֹק עֲטִימִם, כְּדִמְבֹרָתָא שְׁכַר אֵין בְּתִיבֵי
 (דְּבִרְדִּינֵי לֹא).

28 **הַמִּקְדָּשׁ** מִמִּי חֲטָאת וְאִפְרַח חֲטָאת הָרִ"י וְזֶה
29 מִקְדָּשָׁא אֶף עַל פִּי שְׂהוּא יִשְׂרָאֵל
30 — פִּירוּשׁ הַקּוֹנְסֵרֵס דְּרוּחַ שְׁפִירֵשׁ דְּגִלְטֵי "אֶף עַל
31 פִּי שְׂהוּא יִשְׂרָאֵל" — רִבְבוּתֵיהֶן וְנִסְתָּרֵיהֶן הַבְּהוּתָה
32 וּבִקְדִישׁוֹ, וְאוֹמֵר רַבְעִי יִצְחָק: דְּעִירֵיהִי נִקְטַם מִשּׁוֹם
33 רִישָׁא, קִדְּשָׁה בְּרִישָׁא פִּרְקִי בִּי אֶקְדִּישֵׁן (תנא)
34 הַמִּקְדָּשׁ כִּתְרֵיהֶן וּמִשְׁמֵרוֹתָהּ מִבְּהוּתָהּ מִמִּי חֲטָאת
35 וְאִפְרַח חֲטָאת הָרִ"י. אוֹיֵל לְבֵית הַפֶּסֶח
36 דְּבִנְנָן דְּאִמְרַי רַב רְהוּדֵה בִּל — מִשְׁמַע: עַל יְדֵי
37 שִׁנְפוֹשׁ שֶׁ לֹא חֲלָעֵהוּ, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם טַמֵּא
38 הָאֵל, קִדְּשָׁה מִקְדָּשָׁא מִתְרַמְּתוֹהּ, וְקִשְׁטֵי מִכָּאן
39 פִּירוּשׁוֹ דְּרֵבִי אֶלֶּה, וְדִשְׁפַּח עֲדֵיפֹה מִשְׁעִיל לְכָל
40 דְּבַר, מִשּׁוֹם קִדְּשָׁתָהּ לִיהָ דְּאִמְרַי דְּמִתְרַמְּתוֹהּ
41 בְּפִסְחָא. מִשּׁוֹם (מִכָּאן) בֵּית הַפֶּסֶח לֵא
42 הַעֲמִידוֹ דְּבִירֵיהֶם בְּמִקְוֶה כִּרְה, כִּדְּרֹנָן בְּמִסְכָּת
43 אֵתְלוֹת (פִּרְקִי יוֹת מִשְׁנֵה דֹר) וְשׁוּן שְׂבָדְקוּן לְכָל
44 פֶּסַח וְאֵת כִּדְּרֵיהֶם אֲבִילְכֵיהֶן, וְזֶה "וְיִרְדְּפוּ" וְרַב

[illegible]

אבל לשון "בדוק" משמעו לפתחלה, כדי לעבור ולעשות פסח. ולהכי בעי' "מאי בדוק?"
ומה היא אותה בדיקה. והשאתי שיש שלשה ענינים בבית הפרס: לעשות פסח לבולי
עלמא, ולנויז לבית שגמא - מנפח וטהר. ולמזור חורה, ולישא אשה. ולדון, ולעריע,
ולבדור הבריות - שרי לישטא בלבי גיפסא. ולמזור מצוה, כגון ערות דרבא - שיר על
ידי נישפא. וטמא, וכו' בעירובא. אמרין אין משרבין

אלא לדבר מצוה - שרי לישטא על ידי נישפא
(וטמא). ואי משרבין אף לדבר הרשות. ויש
למזור משם דעל ידי נישפא שרי אפילו בלא
מצוה אלא מדבריהם. וטמא. אי נמי, משרבין
לדבר הרשות - איכא לאוקומי המשנה
כשעביד לדבר מצוה. שריגולת הוא לערב
לדבר מצוה. דכרתני ברש' משתתפין
(עירובין 26א). וכל מי שילך לבית האבל או
לבית המשתה, וקאמר להם: אורחא דמילתא
קתני. והוא דבעי בתרומה - אבהדק. אבהדק לפסח
מוד שישאל במוחצא - אבהדק דרב יהודה
קאי, ולא אמנתיקין. ולפירוש רבינו הם -
איפכא. ועוד היינו יכולין לפרש, דכל הבדיקה
לעשי פסח. אלא בבדיקת המזנה - לאור
שנברך, לדרב יהודה בא חשישעמי מתי
- כדי לעבור, ופירוש ממו אמר רב יהודה טמא
בדוקין. כהותא דרביש' אלזו מציאותא (בבא
מציעא 2א,א). וכמה דא? וידידא דרב בארביש
אמור. ובפרק "לא יחסור" (בבא בתרא כבב),
וכמה אמר רב "יבא חמא דאשיאן: כמלא
חולין.

ורב יהודה רב אמר משמיה דרב יהודה אמר
בית הפרס שנידש טהור - בפרק בתרא
דחגיגה (כהא), וספר רב אידיא ברבי אמי משמיה
דאמורא.

כפועל בטל של אותה נקבה - פירש
בקנטרס: מאותה נקבה. ודטל
מזנה. אלא היה נוקב מרגליות, שעבודתה נוחה
לעשות ושכר מבורה. וישא אומרין לו טול כך
וכך ובטל היום ממלאכה - אינו פוחת משכרו
אלא רב מוטע, שהיה נוחה ואין בה טורח. ואם
מלאכה קשה לעשה, כגון גרר, אם אומרין לו
מאתה שילך עבשין וטעוס במלאכה קלה -
נחת לו להבטל לטולו זה. עד כאן לשון
הקונטרס. ולא היה לו לפרש שיתול שבר בטלה

ורב יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר: בית
הפרס שנידש - טהור. אי נמי: בשארא מומאזא, דלא
מזהיר עליה. "אם היה זקן מרבינו על החבור".
תנא: כפועל בטל. אמר אביי: כפועל בטל של
אותה מלאכה. משנה החשוד על הבכורות - אין
לוקחין ממנו בשר צבאים, ולא עורות שאינן עבודים.
רבי אליעזר אומר: לוקחין ממנו עורות של נקבה.
ואין לוקחין ממנו צמר מלובן וצואי, אבל לוקחין
ממנו ונגדרים. גמרא: "בשר צבאים", דמיתקף
בדענגלה. "ולא עורות שאינן עבודים", הא עבודים
לנגנין; אם איתא דבכור תהו - לא היה טרח ביה,
סבר: אי שמעו ביה רגנן, מפקדו לי מינאי. "רבי
אליעזר אומר: לוקחין ממנו עורות של נקבה". מאי
מטקא מידע ידע. ותנא קמא: אם בן זכר נמי -
חייך לזכריותיה. ואמר: עקברים אכלות! - ואיך: בי
עקברים מידע ידע. "ואין לוקחין ממנו צמר מלובן
וצואי". השתא צמר מלובן לא לנגנין - צואי מופקעא
אלא דתא קתני: צמר מלובן מוצאנו. "אבל לוקחין
ממנו ונגדרים". השתא מוין ונגנין, גדרים מופקעא
מאי נגדרים - נמי. משנה החשוד על השביעות
- אין לוקחין ממנו פשתן, ואפילו סרק. אבל לוקחין
מהם מוין ואריג. גמרא: השתא מוין ונגנין, איני
מוקר תרומה לשום חולין - אין לוקחין ממנו אפילו
מין ומלתא, דבר רבי יהודה; רבי שמעון אומר: כל
שיש בו זיקת תרומה ומעשיות אין לוקחין ממנו.
גמרא: לאתויי מאי לאתויי קריי דנים, דמערבי
ברו שמן זית. והוא סתבא דתהו חשוד לזבוגי

תרבא

כפועל בטל של אותה מלאכה - דבטל דומנא. אלא היה נוקב מרגליות,
שעבודתה נוחה לעשות, ושכר מבורה, אם אומרין לו טול כך וכך ותבטל היום
ממלאכה - אינו פוחת משכרו אלא דבר מוטע, שהיה נוחה ואין בה טורח. ואי
מלאכה קשה היא כגון גרר, אם אומר לו: אתה נטל עבשין וטעוס במלאכה קלה -
נחת לך להבטל לטולו זה. ודטל
מזנה. אלא היה נוקב מרגליות, שעבודתה נוחה
לעשות ושכר מבורה. וישא אומרין לו טול כך
וכך ובטל היום ממלאכה - אינו פוחת משכרו
אלא רב מוטע, שהיה נוחה ואין בה טורח. ואם
מלאכה קשה לעשה, כגון גרר, אם אומרין לו
מאתה שילך עבשין וטעוס במלאכה קלה -
נחת לך להבטל לטולו זה. עד כאן לשון
הקונטרס. ולא היה לו לפרש שיתול שבר בטלה
מאתה מלאכה לעסוק במלאכה קלה כזו, דאם בן
זהה נטל ולקדש. אלא היה לו לפרש - שנתנו
בן בטלה מאותה מלאכה ובטל לגמרי, ואינו
עושה בשום מלאכה. וכענין זה פירש בסוף
הפרק: "וכמה דא? וידידא דרב בארביש אמור.
ובפרק "לא יחסור" (בבא בתרא כבב), וכמה
אמר רב "יבא חמא דאשיאן: כמלא חולין".
ורב יהודה רב אמר משמיה דרב יהודה אמר
בית הפרס שנידש טהור - בפרק בתרא
דחגיגה (כהא), וספר רב אידיא ברבי אמי משמיה
דאמורא.

כפועל בטל של אותה נקבה - פירש
בקנטרס: מאותה נקבה. ודטל
מזנה. אלא היה נוקב מרגליות, שעבודתה נוחה
לעשות ושכר מבורה. וישא אומרין לו טול כך
וכך ובטל היום ממלאכה - אינו פוחת משכרו
אלא רב מוטע, שהיה נוחה ואין בה טורח. ואם
מלאכה קשה לעשה, כגון גרר, אם אומרין לו
מאתה שילך עבשין וטעוס במלאכה קלה -
נחת לך להבטל לטולו זה. עד כאן לשון
הקונטרס. ולא היה לו לפרש שיתול שבר בטלה
מאתה מלאכה לעסוק במלאכה קלה כזו, דאם בן
זהה נטל ולקדש. אלא היה לו לפרש - שנתנו
בן בטלה מאותה מלאכה ובטל לגמרי, ואינו
עושה בשום מלאכה. וכענין זה פירש בסוף
הפרק: "וכמה דא? וידידא דרב בארביש אמור.
ובפרק "לא יחסור" (בבא בתרא כבב), וכמה
אמר רב "יבא חמא דאשיאן: כמלא חולין".
ורב יהודה רב אמר משמיה דרב יהודה אמר
בית הפרס שנידש טהור - בפרק בתרא
דחגיגה (כהא), וספר רב אידיא ברבי אמי משמיה
דאמורא.

[דף א' ע"א]

פרק ראשון

הלכה א' מתני' כיצד העדים נעשים זוממים? "מעידים אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה" – אין אומרים: "ייעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו". אלא: לוקה ארבעים.

"מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות" – אין אומרים: "יגלה זה תחתיו". אלא, לוקה ארבעים.

"מעידין אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה". והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה. אלא אומרים כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו, שאם נתאלמנה או נתגרשה ואם מתה, יירשנה בעלה.

גמרא אמר רבי יוסי בן חנינה: הכל היה בכלל (שמות כ, יג) לא תענה ברעך עד שקר, יצא (דברים יט, יט) ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, את שאותי יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם וגו' – את מקיים בו לא תענה, ואת שאין את יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו – אין את מקיים בו לא תענה ברעך. דבר אחר, ועשיתם לו, לא לזרעו, רבי יהושע בן לוי אמר: ועשיתם לו, שני דברים מסורין לבית דין, את תופש אחד מהן. יצא דבר שהוא מסור לשמים. בתיב, ולא יחלל זרעו בעמיו. אין לי אלא זרע שהוא מתחלל,

[דף א' ע"ב]

היא עצמה מניין? ודין הוא, מה אם הזרע שלא עבר עבירה – הרי הוא מתחלל, היא שעברה עבירה – אינו דין שתתחלל? הוא עצמו יוכיח, שעבר עבירה ואינו מתחלל! לא אם אמרתם באיש שאינו מתחלל בכל מקום, תאמר באשה שהיא מתחללת בכל מקום, הואיל והיא מתחללת בכל מקום דין הוא שתתחלל. ואם נפשך לומר! לא יחול ולא יחלל. אף מי שהיה כשר, ונתחלל. בר פדיה אמר: המוחלל – לא נתחלל, היאך זה מתחלל!

עדים שזנדרמו, רבי יוחנן אמר: שקר שקר. עדים שזנדרמו וחרזו ונשתקרו, רבי יוחנן אמר: שקר שקר.

רבי לעזר אומר: רשע רשע, נאמר רשע במחוייבי מיתות, ונאמר רשע במחוייבי מכות, מה רשע שנאמר במחוייבי מיתות – אין ממוז אצל מיתה, אף רשע שנאמר במחוייבי מכות – אין ממוז אצל מכות.

בר פדייה אומר: (דברים יט, ה) הוא ינום, לא זוממיו.

ואין משלמין כל הכתובה, אבל משלמין הן טובת הננית כתובה. ביצד? אומר, כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו, שמא תמות בחיי בעלה וירשנה בעלה, או שמא ימות בעלה בחייה וירש חלה את כתובתה, לפי כך הוא משלם.

הלכה ב' מתני' "מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלה וזו על מנת ליתנם מיכן ועד שלשים יום" והוא אומר מיכן ועד עשר שנים. אומדין כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלה וזו בנדיה, בין ליתנם מיכן ועד שלשים יום, בין ליתנם מיכן ועד עשר שנים.

"מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו מאתים וזו", ונמצאו זוממים – לוקין ומשלמין, שלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומין, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: כל המשלם – אינו לוקה.

"מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים", ונמצאו זוממין – לוקים שמונים, משום לא תענה ברעך עד שקר, ומשום ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אינן לוקין אלא ארבעים.

משלשים במוז, ואין משלשים במכות. ביצד? העידוהו שהוא חייב לחבירו מאתים וזו, ונמצאו זוממין – משלשין ביניהן. העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים, ונמצאו זוממין – כל אחד ואחד לוקה ארבעים.

גמרא רב בא בר ממל, רב עמרם, רב מתנה בשם רב: הפלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו – שביעית משמטתו.

[דף ב' ע"א]

והא תנינן: השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה. ומר רבי לעזר: רבי יהודה היא. וראוי הוא לתובעו בראש השנה? כיי דמר רבי בא בשם רבי זעירא. מפיון שאינו ראוי לתובעו, כמי שאינו ראוי

להאמינו. וכיון שאינו ראוי להאמינו, כמי שאינו ראוי ליתן לו מעות. וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן – נעשית הראשונה מלזה.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב: הפלוגה את חבירו על מנת שלא תשמיטו שמיטה – אין השביעית משמטת. והא תנינן: בין נותנן מיכן ועד שלשים יום, בין נותנן מיכן ועד עשר שנים. ויש עשר שנים בלא שמיטה? רבי הונא אמר: איתפלגון רב נחמן ורב ששת, חד אמר: במלוג על המשכון. ותרנה אמר: בכותב לו פרוזבול.

תני: שלשים יום לא איתי. מהו שלשים יום לא איתי? שמואל אמר: הפלוגה את חבירו סתם – אינו רשאי לתובעו עד שלשים יום. עאל רבי יהודה ומר טעמא, קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה? ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה!

[דף ב' ע"ב]

שלא תאמר: כל שלשים יום אין רשאי לתובעו, לאחר שלשים יום – בהשטת כספים הוא, לא יגבנו! לפום בן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה.

ולא בן אמר רבי בא בר ממל, רב עמרם, רב מתנה בשם רב: הפלוגה את חבירו על מנת שלא לתובעו – השביעית משמטת. אשכח תני רבי ישמעאל. קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה? ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר: כל שש שנים – פרמו לפניו, שדחו לפניו, ולאחר שש שנים – בהשטת כספים הוא, לא יגבנו! לפום בן צריך מימר: קרבה שנת השבע שנת השמיטה.

הלכה ג' מתני' אין העדים נעשים זוממים עד שיזומו את עצמן. ביצד? אמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שהרג את הנפש". אמרו להן: "היאך אתם מעידים? שהרי הנהרג הזה או ההורג הזה עמנו אותנו היום במקום פלוני!" – אין אלו זוממין. אבל אמרו להן: "היאך אתם מעידין? שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום במקום פלוני!" – הרי אלו זוממין ונהרגין על פיהם.

באו אחרים והזימום, באו אחרים והזימום, אפילו מאה – בולם ייחרגו. רבי יהודה אמר: איסטיס היא זו, אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד.

גמרא רבי בא בר ממל: והוא שנהרג, אבל אם לא נהרג – לא. הך היא דתנינן: אינה נהרגת אלא פת הראשונה בלבד.

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא:

[דף ג' ע"א]

היו עומדין ומעידין עליו שהרג את הנפש בלוד. באו אחרים ואמרו להן: "היאך אתם מעידין? שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בסיכרי!" ובאו אחרים ואמרו להן: "היאך אתם מעידים? שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בציפורי!" תהורג – אינו נהרג, שפא עדים זוממין הן. וקעדים – אינן נהרגין, שפא אמת אמרו.

הלכה ד' מתני' אין העדים הזוממים נהרגין עד שייגמר הדין. שהרי הצדוקים אומרים: עד שיהרג, שנאמר נפש תחת נפש. אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, והרי אחיו קיים! אם בן למה נאמר נפש תחת נפש? יכול משקיבלו עדותן ויהרגו, תלמוד לומר נפש תחת נפש, הא אינן נהרגין עד שייגמר הדין.

גמרא אמר רבי זעירא: הדין אמרת: עד זומם אינו נפסל בבית דין, אלא מעצמו הוא נפסל! פתר לה בהתרייה.

ותני בן: אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בשתי כיתי עדיות ובשתי התרייות, אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת, כל עדות שבטלה מקצתה – בטלה כולה. מהו כל עדות שבטלה מקצתה? בטלה כולה? היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בנים שננב את השור באחד בנים, ומבא ומכר בחמשה בנים, והזממו באחד עשר בנים, כל עדות שהעידו מב' [מעשרה] בנים עד חמשה עשר בנים למפרע – הרי אלו פסולין.

אמר רבי בא בר ממל: תיפתר במעידין עליו בפרך אחד, ולית שמע מינה בלום.

ותני בן. היו הן ראשונים והן האחרונים, הזממו בראשונה – אין בכך בלום. בשנייה – הרי אלו עדות אחת. בשלישית – הרי אלו

[דף ג' ע"ב]

בשתי עדיות. ותיכי אמר במעידין עליו בפרך אחד, לית שמע מינה בלום! לא אתייהא אלא על ידי עדיות סנין.

אמר רבי זעירא: הדין אמרה: עד זומם – אינו נפסל בבית דין אלא מעצמו הוא נפסל.

הלכה ה' מתני' על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. אם מתקיימת העדות בשנים, למה פרט הכתוב שלשה? אלא להקיש שלשה לשנים. מה שלשה מזמין את השנים, אף השנים יזמו השלשה. ומניין אפילו מאה? תלמוד לומר, עדים.

רבי שמעון אומר: מה שנים אינן נהרגין עד שיהיו שניהם זוממין, אף שלשה אינן נהרגין עד שיהיו שלשתן זוממין. ומניין אפילו מאה? תלמוד לומר עדים.

רבי עקיבא אומר: לא בא השלישי אלא להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו! אם כך ענש הכתוב לנימפל לעוברי עברה, בעוברי עברה, על אחת כמה וכמה ושלם שכר לנימפל לעושי מצוה בעושי מצוה. מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול – עדותן בטילה, אף שלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול – עדותן בטילה. מניין אפילו מאה? תלמוד לומר: עדים.

אמר רבי יוסי: כמה דברים אמורים? דיני נפשות. אבל דיני ממונות – תתקיים העדות בשאר.

רבי אומר: אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות, בזמן שהתרו בהן, אבל בזמן שלא התרו בהן, מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש?

גמרא יאמר דיני ממונות ואל יאמר דיני נפשות? שאילו נאמר דיני ממונות ולא נאמר דיני נפשות, הייתי אומר: דיני ממונות הקלים – שלשה מזמין את השנים, ושנים אין מזמין את השלשה. מניין אפילו מאה? תלמוד לומר: עדים. או אילו נאמר דיני נפשות ולא נאמר דיני ממונות, הייתי אומר דיני נפשות החמורים – שנים מזמין את השלשה, שלשה אינן מזמין את השנים, מניין אפילו הן מאה? תלמוד לומר: עדים.

הלכה ו' מתני' היו שנים רואין אותו מחלון זה, ושנים רואין אותו מחלון זה, ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו – הרי אלו עדות אחת. ואם לאו – הרי אלו שתי עדות. לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת – היא והן נהרגין, והשניה – פטורה.

ירושלמי מסכת מכות – סנהדרין

[דף ד' ע"א]

חיישין לזוז? אמר רבי יעקב בר דסי: ואית גבולין סגין מאן אילין תמין חבריהון נפקין מיקטלא ולא אמרין בלום.

כתב כל גבסיו לשני בני אדם באתת, היו העדים פשרין לזה ופסולין לזה, רבי הילא אמר: איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. חד אמר: מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה, וחרנה אמר: פשרין לזה ופסולין לזה. רבי מנא לא מפרש,

[דף ד' ע"ב]

רבי אבון מפרש, רבי יוחנן אמר: מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה. רבי שמעון בן לקיש אמר: פשרין לזה פסולין לזה. אמר רבי לעזר: מתניתא מסייעא לרבי יוחנן. מה פסול – עדותן בטילה, אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול – עדותן בטילה. מניין אפילו מאה? תלמוד לומר עדים. רבי יעקב בר אחא אמר: איתפלגון רבי חנינה חברין דרבנן ורבנן. חד אמר: יאות אמר רבי לעזר. וחרנה אמר: לא אמר רבי לעזר יאות. מאן דאמר: יאות אמר רבי לעזר, נעשית בעידות אחת ובהתרייה אחת, וכל עדות שפוטלה מקצתה

גמרא אמר רבי ירמיה: חמי היד תנינן הכא, היו שנים רואין אותו מחלון זה, ושנים רואין אותו מחלון זה, ואחד מתרה בו באמצע, בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו – הרי אלו עדות אחת, ואם לאו – הרי אלו שתי עדות. הא אם היו שלשה שלשה – לא בדא.

אמר רבי יוסי: תנינן שלשה שלשה, לא בדא. תנינן הכא מה דלא תנינן בכל סנהדרין, הוא והן – נהרגין, והשנייה – פטורה.

הלכה ז'

מתני' רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: לעולם אינו נהרג עד שיהיו שני עידיו מתרין בו, שנאמר על פי שנים עדים. דבר אחר, על פי שנים עדים, שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן.

גמרא תני רבי הושעיה: הפסוק הזה אמור בשתי פיתי עדים. כי יקום עד חמס באיש, עד זומם שהוא עונה באיש, לענות בו לא בעידותיו. עדים זוממין, מהו שיהו צריכין לקבל התרייה? רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר: עדים זוממין – אינן צריכין לקבל התרייה. אמר רבי אבהו: לא

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

שִׁיחָא דִּן אֶת שְׁכֻמוֹ, דְּכָתִיב שִׁפְטִים
וְשִׁפְטִים תִּתֵּן לָהּ כָּכָל שְׁעָרֶיהָ אֲשֶׁר הִ'
אֶלְהִיָּה נָתַן לָהּ לִשְׁכָּטֶיהָ.

תָּנִי רַבִּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:
מַחְוִיבֵי מִיתוֹת שֶׁבָּרְחוּ מִן הָאָרֶץ
לְחֻצָּה לָאָרֶץ – מִמִּיתִין אוֹתָן מִיָּד.
בָּרְחוּ מַחְוִצָּה לָאָרֶץ לָאָרֶץ – אִין
מִמִּיתִין אוֹתָן מִיָּד, אֲלֵא דָּנִין
בְּתַחֲוִילָהּ.

הָדָרִין עֲלֵה פֶּרֶק פִּיצֵד הָעֵדִים

[דף ה' ע"א]

פֶּרֶק שְׁנִי

הִלְכָּה א' מִתְנִי' אֵילוֹ הֵן הַגּוֹלִין?
הַחֹרֵג נָפֶשׁ בְּשִׁנְגָּה. הֵיָּה מְעַגֵּל
בְּמַעְגִּילָה וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָּתוֹ. הֵיָּה
מְשַׁלְּשֵׁל בְּחִבִּית וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָּתוֹ.
הֵיָּה יוֹרֵד בְּסוּלָם וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגוּ –
הָרִי זֶה גּוֹלָה. אָכֵל אִם הָיָה מוֹשֵׁךְ
בְּמַעְגִּילָה וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָּתוֹ. הֵיָּה
דוֹלָה בְּחִבִּית וְנִפְסָק תַּחְבֵּל וְנִפְלָה עָלָיו
וְהִרְגָּתוֹ. הֵיָּה עוֹלָה בְּסוּלָם וְנִפְלָה עָלָיו
וְהִרְגוּ – הָרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. זֶה חֶפְלָל:
כֹּל שֶׁבִּדְרָה יִרְדָּתוֹ – גּוֹלָה. וְשֵׁלָא כְּדָרָה
יִרְדָּתוֹ – אֵינוֹ גּוֹלָה.

בְּמִלָּה כּוֹלָה. מֵאֵן דָּאָמַר: לֹא אָמַר
רַבִּי לְעֹזֵר יָאוֹת, נַעֲשִׂית בְּשִׁתִּי בֵּיתִי
עֲדִים, כְּשִׁירִין לָזֶה וּפְסוּלִין לָזֶה.

הִלְכָּה ח'

מִתְנִי' מִי שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ וּבָרַח, וּבָא
לִפְנֵי אוֹתוֹ בֵּית דִּין – אִין סוֹתֵרִין
אֶת דִּינוֹ. כָּל מָקוֹם שֶׁיַּעֲמִדוּ שְׁנַיִם
וְיֹאמְרוּ מְעִידִין אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי
שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי,
וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עָדִיו – הָרִי זֶה יִיחָרֵג.
סְנֵהֲדָרִין נוֹהֲגִת בָּאָרֶץ וּבְחֻצָּה
לָאָרֶץ. סְנֵהֲדָרִין הַחֹרֶגֶת אֶחָד
בְּשָׁבוּעַ – נִקְרָאת חֶבְלָנִית. רַבִּי
לְעֹזֵר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמַר: אֶחָד
לְשָׁבָעִים שָׁנָה. רַבִּי טְרַפּוֹן וְרַבִּי
עֲקִיבָה אוֹמַר: אֵילוֹ הֵינּוּ בְּסְנֵהֲדָרִין
לֹא נִהְרַג בָּהּ אָדָם מֵעוֹלָם. רַבִּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אִם הֵן
מִרְבִּין שׁוֹפְכֵי דָמִים בְּיִשְׂרָאֵל.

גִּמְרָא סְנֵהֲדָרִין נוֹהֲגִת בָּאָרֶץ
וּבְחֻצָּה לָאָרֶץ, דְּכָתִיב: וְהָיוּ אֵלֶּה
לָכֶם לְחֻמֹּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכָל
מוֹשְׁבֵי תֵיכֶם. וְכֹה תִלְמוּד לֹמַר:
שִׁפְטִים וְשִׁפְטִים תִּתֵּן לָהּ כָּכָל שְׁעָרֶיהָ?
בְּעָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! אֲלֵא, שֶׁבְּעָרֵי
יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיבִין דֵּינַיִם כָּכָל עִיר
וְעִיר, וּבְחֻצָּה לָאָרֶץ מוֹשִׁיבִין אוֹתָן
פְּלִכִים פְּלִכִים. תָּנִי, רַבִּי דוֹסֶתַאי בִּי
רַבִּי יֵנְאִי אוֹמַר, מִצְוָה לְכָל שֶׁכַּט

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

ונשל ה' אליהו את הגוים האל מפניו
וגו'. מה נשילה שנאמר לחלן – מכה,
אף פאן – מכה.

[דף ה' ע"ב]

הלכה ג' מתני' זרק את האבן
לרשות הרבים והרג – הרי זה גולה.
רבי אליעזר בן יעקב אומר: אם
משניצאת האבן מידו, והוציא חלה את
ראשו וקיבלה – הרי זה פטור.

גמרא תני רבי ליעזר בן יעקב:
ומצא – שיהא מצוי לו בשעה שהוא
הורגו. ויש לו רשות לזרוק את האבן
לרשות הרבים! אמר רבי יוסי בי רבי
בון: תיפתר שהיה כותלו גוהא.

מתני' זרק את האבן לחצירו והרג,
אם יש רשות לניזק ליכנס לשם – גולה.
ואם לאו – אינו גולה, שנאמר **ואשר**
יבא את רעהו ביער, מה תיער רשות
לניזק ולמזיק ליכנס לשם, יצא חצר
בעל חבית, שאין רשות לניזק ולמזיק
ליכנס לשם.

אבא שאול אומר: מה חטבת העצים
– רשות, יצא האב המכה את בנו,

גמרא רבי יהודה פוטר עד שיפיל את
כל החבל. רבי שמעון פוטר עד שיתיר
את כל המחלצון. מאי דמר רבי יהודה
בפסיקת החבל, הוא מה דמר רבי
שמעון בשמיטת המחלצון.

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו: הנה
מעגל במעגילה בדרך הליכתה,
והוציא חלה את ראשו והמיתה לו?
אמר ליה: היא עלייה היא ירידה.

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו: הנה
מעגל במעגילה בדרך הליכתה,
והושיט התינוק את ידו ורצצה? אמר
ליה: אטרתה בה, היא עלייה היא
ירידה.

הלכה ב' מתני' נשטט הפרזל מקתו
והרג, רבי אומר: אינו גולה. וחכמים
אומרים: גולה. מן העץ המתפשע, רבי
אומר: גולה. וחכמים אומרים: אינו
גולה.

גמרא מה טעמיה דרבי? נאמר פאן:
נשילה, ונאמר לחלן: **בי ושל זיתך**.
מה נשילה שנאמר לחלן – נשירה, אף
פאן – נשירה. מה טעמו דרבנן?
נאמר פאן נשילה, ונאמר לחלן .)

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

תני רבי חנינא [חייא]: פטור. ולא פליגין, מה דמר רבי יוסי בן חנינה – בשלא ראו אותו. ומה דתני רבי חייא – בשלא ראו אותו. אם בשלא ראו אותו, כיון שאמר לו: היכנס – חייבו תני רבי חייא: פטור, כיון שאמר לו: היכנס – צריך לשמור את עצמו.

ואית דבגעי מימר: כיון שאמר לו: "היכנס" – נעשית בחדר שותפין.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: השותפין קונין זה מזה בחדר. וממחין זה על ידי זה בחדר. וחיובין זה בניזקי זה.

ולא כן אמר רב: ממלא כל רשות הרבים. וזו אינה ממלאה את כל רשות הרבים! מכיון שדרך לחדל בחדר – כמי שהוא ממלא את כל החדר.

[דף ו' ע"א]

הלכה ה' מתני' האב – גולה על ידי בנו, והבן – על ידי האב. הכל גולים על ידי ישראל, וישראל גולים על ידיהם, חוץ מעל ידי גר תושב. וגר תושב – על ידי גר תושב.

והרב הרודה את תלמידו, ושליח בית דין.

גמרא אמר רבי ינאי: טבח שהוא מקצב, והכה, בין מלמעלה בין מלמטה – גולה. ואתייא כפי דמר רבי הונא, טבח שהוא מקצב, והכה לפניו למטן – גולה. למעלן – אינו גולה. לאחריו, למעלן – גולה, למטן – אינו גולה.

אמר רבי יצחק: כל מילה ומילה לדעתיה. ישב על גבי מיטה ביום, ואין דרך התינוק לינתו על גבי המיטה ביום – גולה. בלילה, ודרך התינוק הנתן על גבי מיטה בלילה – אינו גולה.

ישב לו על גבי עריסה ביום, ודרך התינוק לינתו על גבי עריסה ביום – אינו גולה. בלילה, ואין דרך התינוק לינתו על גבי עריסה בלילה – גולה.

אמר רבי יוסי בר חנינה: היה עומד ומבקש עצים בחדרו, ונכנס הפועל ליטול שברו, נתנה הפקעת עליו והזיקתו – חייב. ואם מת – אינו גולה, שאינו פועל.

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

הפומא – אינו גולת. דברי רבי יהודה.
רבי מאיר אומר: גולת. השונה – אינו
גולת. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר:
השונה נהרג, מפני שהוא כמועד.
רבי שמעון אומר: יש שונה גולת, ויש
שונה שאינו גולת. כל שהוא יכול
לומר, לדעת הרג – אינו גולת. ושל
לדעת הרג – הרי זה גולת.
גמרא אומר רבי זעירא: תנא רבי
שילא בר בינה: כלפי שצאמר (במדבר לה,
ו): **גאל הדם הוא ימית את הרצח**,
הרי מי שהכה את בנו – אין בנו השני
נעשה גאל הדם להמית את אביו.
אבל אם שהכה את אחיו – אחיו השני
נעשה גאל הדם להמית את אחיו.

תני רבי לעזר בן זעקב: כלפי שצאמר:
גאל הדם הוא ימית את הרצח, הרי
מי שהכה את בנו – בנו השני נעשה
גאל הדם להמית את אביו. אבל אם
שהכה אחיו – אין אחיו השני נעשה
גאל הדם להמית את אחיו.

ומניין אפילו אומר שאינו יכול
להקבילו? תלמוד לומר (שם): **בפגעו בו**
הוא ימתנו.

מחלפה שיטתיה דרבי יהודה! תפון –
הוא אומר פרט, וכא – הוא אומר
לרבות! אומר רבי חנינה בריה דרבי
הלל: ביושב בבית אפל היא מתניתה!
כך אנו אומרים: היושב בבית אפל לא
יפרש את שמעו! ברם הכא, **כלא**
ראות – לרבות את הפומא. מה
מקימין רבני, **כלא ראות**? להביא
את המכה בלילה.

הלכה ו' מתני' לאיכן גולין? לערי
מקלט, לשלש שבועבר תירדן ולשלש
שבארץ בנעו, שצאמר (במדבר לה, יד):
את שלש הערים תתנו מעבר לתירדן
וגו'. עד שלא נבחרו שלש שבארץ
ישאל, לא היו שלש שבועבר תירדן

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

בְּהֵנִים מִסַּפְקוֹת לְחֵן מִחֵייה וּכְסוּת, כְּדִי
שֶׁלֹא יתְפַלְלוּ עַל בְּנֵיהֶם שְׂיָמוּתוֹ.

נִיגְמָר דִּינָה, וּמָת בְּחֵן גָּדוֹל – תְּרִי זֶה
אֵינוֹ גּוֹלָה. אִם עַד שֶׁלֹא נִגְמָר דִּינָה מָת
בְּחֵן גָּדוֹל, וּמֵינוֹ אַחֵר תַּהֲוִי, וְלֹאֲחֵר
מִיבֵן נִגְמָר דִּינָה – חֹזֵר בְּמִיתָתוֹ שֶׁל
שְׂנִי. נִגְמָר דִּינָה בְּלֹא כְּחֵן גָּדוֹל, תַּהֲוִיג
בְּחֵן גָּדוֹל, וְכֵן גָּדוֹל שְׁהֲרַג – אֵינוֹ יוֹצֵא
מִשֵּׁם לְעוֹלָם.

וְאֵינוֹ יוֹצֵא לֹא לְעֵדוּת מִצְוָה, וְלֹא
לְעֵדוּת מִמוֹן, וְלֹא לְעֵדוּת נַפְשׁוֹת,
וְאִפִּילוּ יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין לוֹ. וְאִפִּילוּ שֶׁר
צָבֵא יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹאֵב בֶּן צָרוּיָה – אֵינוֹ
יוֹצֵא מִשֵּׁם לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמָר (דְּבָרִים יט, ד):
שָׁמָּה – שָׁם תִּהְיֶה דִּירָתוֹ, וְשָׁם תִּהְיֶה
מִיתָתוֹ, וְשָׁם תִּהְיֶה קְבוּרָתוֹ.

כְּשֵׁם שֶׁהָעִיר קוֹלָטָה, כֵּן תַּחֲנוּמָה קוֹלָטָה.
רוֹצֵחַ שֶׁיֵּצֵא חוּץ לְתַחֲנוּם וּמִצְאָה גּוֹאֵל
הָדָם – רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי אוֹמֵר: מִצְוָה
בְּיַד גּוֹאֵל הָדָם, וְרִשׁוֹת בְּיַד כָּל אָדָם.
רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: רִשׁוֹת בְּיַד גּוֹאֵל
הָדָם, וְכָל אָדָם אֵין חֵיבִין עָלָיו.

אֵילָן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ תַּתְּחוּם וְנוֹפֶה
נוֹטָה חוּץ לְתַתְּחוּם. אוֹ עוֹמֵד חוּץ לְתַתְּחוּם

קוֹלָטָה. שֶׁנֶּאֱמָר (שִׁם שֵׁם, יג): שֵׁשׁ עָרֵי
מִקְלָט תִּהְיֶינָה – עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֹשָׁתָן
קוֹלָטוֹת בְּאַחַת.

וּמִכּוֹנּוֹת לָהֶם דְּרָכִים מִזֵּו, לְזוֹ, שֶׁנֶּאֱמָר
(דְּבָרִים יט, ג): תִּכְבִּין לָךְ הַדֶּרֶךְ וְשִׁלְשָׁתָהּ
אֶת גְּבוּל אֲרֻצֶּךָ. וּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי
תַלְמִידֵי חֻכְמַיִם, שֶׁמָּא יִתְרַגְּזוּ בַּדֶּרֶךְ.
וַיִּדְבְּרוּ אֵילָיו. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵף הוּא
מְדַבֵּר עַל יְדֵי עֲצָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמָר (שִׁם שֵׁם, ד):
וְזֶה דְּבַר הַרְצָחָהּ.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּתַחֲלִילָה,

[דף ר' ע"ב]

אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד – מְקַדִּימִין לְעָרֵי
מִקְלָט, וּבֵית דִּין שׁוֹלְחִין וּמְכִיאיִן אוֹתוֹ
מִשֵּׁם. מִי שֶׁנִּתְחַיֵּיב מִיתָה – תִּרְגְּמוּהוּ,
וְשֶׁלֹא נִתְחַיֵּיב מִיתָה – פִּטְרוּהוּ.
וְשֶׁנִּתְחַיֵּיב גְּלוּת – מַחְזִירִין אוֹתוֹ
לְמִקְוָמוֹ. שֶׁנֶּאֱמָר (בְּמִדְבָר לֵה, כח): וְחִשְׁבִּיבוּ
אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר מִקְלָטוֹ.

אֶחָד מְשׁוּחַ בְּשִׁמּוֹן הַמִּשְׁחָה, וְאֶחָד
הַמְּרוּבָה בְּכַגְדִּים, וְאֶחָד שֶׁעָבַר
מִמְּשִׁיחוֹתָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף
מְשׁוּחַ מִלְחָמָה. לְפִיכָךְ אֵימּוֹתֶיהֶן שֶׁל

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

(עד שלא) ואף על פי שהפרישו שכם
בהר אפרים, לא היתה קולטת.

הפרישו קרית יערים תחתיה, עד
שכיבשו את שכם. (עד שלא) ואף על
פי שהפרישו קדש בגליל, לא היתה
קולטת. הפרישו גמלה תחתיה, עד
שכיבשו את קדש.

ושלשת – שיהיו משולשות, כדי שתהא
מחברון ליהודה – כמחברון לשכם,
ומחברון לשכם – כמשכם לקדש. נפלה
אחת מהן – בונין אותה מאותו
השכבט. ומניין אף בשאר כל השכבטים?
תלמוד לומר: **ישש**, שיהיו מכוונות
וקולטות בראשונות.

הערים תלו – אין בונין אותם לא
ברכים גדולים ולא עיירות קטנות,
אלא בינונית. אין בונין אותה אלא על
השוק. אם אין שם שוק – עושין לשם
שוק. אין בונין אותם אלא על הפנים.
אם אין שם מים – מביאין לשם מים.
נתמעטו דיוריהן – מביאין אחרים
תחתיהן. אם אין שם אוכלוסין –
מביאין לשם כהנים לזייס וישוראלים.

ונופה נופה בתוך התחום – הכל חולף
אחר הנזף.

הרג באותו העיר – גולה משכונתה
לשכונתה. וכן לוי – גולה מעיר לעיר.
רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי
העיר לכבדו, יאמר להם: "רוצח אני".
אמרו לו: "אף על פי כן" – יקבל מהן,
שנאמר (שם): **וזו דבר הרצח**.

גמרא שלש עיירות הפריש משה
בעבר הירדן. ומשבאו לארץ –
הפרישו עוד שלש. אילו ואילו לא היו
קולטות עד שכיבשו וחילקו. כיון
שכיבשו וחילקו – נתחייבה הארץ
בשמיטין וביובלות, והיו אילו ואילו
קולטות.

שלש ערים שהפרישו בארץ ישראל –
היו מכוונות כנגד שלש ערים שהפריש
משה בעבר הירדן, בשתי שורות של
כרם.

את חברון ביהודה – כנגד בצר
במדבר. ואת שכם בהר אפרים – כנגד
ראמות בגלעד. את קדש בגליל – כנגד
גולן בפשן.

ירושלמי מסכת מכות – סנהדרין

וְאִיפֹשֶׁר? יוֹאֵב דִּכְתִּיב בֵּיהּ (שמואל ב כג, ח): **תַּחֲבֹמְנִי רֹאשׁ הַשְּׁלֵשִׁי**, הִנֵּה מוֹעֵה בְּדָבָר זֶה? אָמַר רַבִּי תַנְחוּמָא: לְסַנְהֶדְרִין בְּרַח, בַּהֲדָא דְתַנִּי: תְּרוּגִי בֵּית דִּין – נִכְסִיהֶן לְיִירֶשִׁין, תְּרוּגִי מַלְכוּת – נִכְסִיהֶן לְמַלְכוּת. אָמַר יוֹאֵב: מוֹטָב שְׂאִי־הֲרֹג בְּבֵית דִּין וְיִירֶשׁוּנִי בְּנִי וְאֵל יִהְיֶנִּי הַמֶּלֶךְ וְיִירֶשְׁנִי. כִּד שְׁמַע שְׁלֹמֹה בֶן, אָמַר: לְמִמּוֹנִי אֲנִי צָרִיד? מִיד, וְחִסְרֵת דְּמִי חֲנָם (מלכים א ב, לא) – אֵין מִמּוֹנִי חֲנָם.

וַיִּשְׁלַח בִּיד בְּנֵיהוּ וַיַּפְגֵּעַ בּוֹ וַיִּמְתְּחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר (שם). וְכִי מִדְּבָר הָיָה בֵּיתוֹ? אֵלָּא לְלִמְדָּה, שְׂכִינִן שְׁמַת יוֹאֵב שׁוֹר צָבָא וְיִשְׂרָאֵל – נַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. אֵין תִּימֹר: שְׁתִּיה בּוֹזֵז וּבּוֹנָה לָהֶן דִּימוּסִיּוֹת וּמִרְחֻצָּאוֹת – שְׂכַת. וְאֵין תִּימֹר: שְׁתִּיה בּוֹזֵז וּמִאֲכִיל חֲכָמִים וְתַלְמִידֵיהֶם – שְׂכַח שְׂבָחִים. וּמִנִּין שְׁתִּיתָה סַנְהֶדְרִין גְּדוּלָּה אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ? וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעֲלֵת עַל מִזְבְּחוֹ. וּמָה כְּתִיב תַּמּוֹ? וְאֵלָּה הַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֵיהֶם.

אֵין עוֹשִׂין בְּתוֹכָן לֹא בֵּית הַבֵּד, וְלֹא בֵּית הַבְּצִירָה; דְּבָרֵי רַבִּי נִחְמִיָּה. וְחֲכָמִים מִתִּירִין.

אֵין מַפְשִׁילִין בְּתוֹכָן חֲבָלִים, וְאֵין עוֹשִׂין בְּתוֹכָן כְּלֵי זִכּוּכִית, בְּשִׁבִּיל לְהַרְגִּיל אֶת הַרְגֵּל לָשֵׁם.

רַבִּי יוֹחָנָן שְׁלַח לְרַבְּנִין דְּתַמּוֹ: תַּרְתִּין מִילִין אַתּוֹן אֲמַרִין בְּשֵׁם רַב, וְלִית אֵינוֹן בֶּן! אַתּוֹן אֲמַרִין בְּשֵׁם רַב: יַפֶּת תּוֹאֵר

[דף ז' ע"א]

לֹא הִתִּירוּ בָּהּ אֵלָּא בְּעִילָה רֹאשׁוֹנָה בַּלְבֵּד. וְאֲנִי אוֹמַר: וְלֹא בְּעִילָה רֹאשׁוֹנָה וְלֹא בְּעִילָה אַחֲרוֹנָה – אֵלָּא לְאַחַר כָּל הַמַּעֲשִׂים, וְאַחַר בֶּן תְּבוּאָה אֵלֶיהָ וּבְעֻלָּתָהּ – אַחַר כָּל הַמַּעֲשִׂים.

וְאַתּוֹן אֲמַרִין בְּשֵׁם רַב: סְבוּר הָיָה יוֹאֵב, שְׁקִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ קוֹלְטָת. וְלֹא גָּזוּ קוֹלֵט, וְלֹא שֵׁל שִׁילוֹ קוֹלֵט. וְאֲנִי אוֹמַר: לֹא מִזְבֵּחַ קוֹלֵט, וְלֹא גָּזוּ קוֹלֵט, וְלֹא שֵׁל שִׁילוֹ קוֹלֵט, וְלֹא שֵׁל בֵּית הָעוֹלָמִים קוֹלֵט, אֵין לָהּ קוֹלֵט אֵלָּא שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט בַּלְבֵּד.

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

– תתא עת רצון, דכתיב: ואני תפילתי
לך ה' עת רצון.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן:
בכל מקום שנאמר דיבור –

[דף ז' ע"ב]

חידוש מקרא שם. והכתיב: וידבר
אלהים וכו'! גרסה.

מהו וישב עמם? רבנן דקיסרין בשם
רבי שילח: שאם היה תלמיד חכם –
עושים לו בית וועד.

שלוש ערים הפריש משה בעבר הירדן.
משבאו לארץ – הפרישו עוד שלש.
ולעתיד לבוא – מפרישין עוד שלש,
שנאמר: שלש שלש שלש – הרי
תשע. אבא שאול אומר: שלש שלש
של שלש שלש – הרי תשע. ועוד, הרי
שנים עשר. רבי נהוראי אומר: שלש
שלש שלש – הרי תשע, ועוד הרי
שנים עשר. על השלש – הרי ט"ו.

בתיב: שיש ערי מקלט תהינה לכם –
שיהו ששתן קולמות באחת. ותימר
אבן?

תני, רבי ליעזר בן יעקב אומר: מקלט
מקלט בתיב בפרשת דרכים, כדי
שיהא הרוצח רואה את הכתוב והולך.

אמר רבי אבון: כמין יד היתה מראה
להן את הדרך.

אמר רבי פינחס: טוב וישר. למה הוא
טוב? שהוא ישר! ולמה הוא ישר?
שהוא טוב! על כן יורה חטאים בדרך
– שמורה דרך תשובה.

שאלו לחכמה: חוטא, מהו עונשו?
אמרו להם: חטאים תרדף רעה. שאלו
לנבואה: חוטא מהו עונשו? אמרה
להן: הנפש החטאת היא תמות.
שאלו לקודשא בריך הוא: חוטא מהו
עונשו? אמר להן: יעשו תשובה
ויתכפר לו. היינו דכתיב: על כן יורה
חטאים בדרך – יורה לחטאים דרך
לעשות תשובה.

בתיב: כצפור לנור בדרור לעוף, כן
קללת חנם לא תבא. ותימר אבן!
תיפתר: שהיה עת ועונה, כפי דמר רבי
יוסי בן חלפתא: עתים הן לתפילה.
אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבון
העולמים, בשעה שאני מתפלל לפניך

ירושלמי מסכת מכות – מנהדרין

לעולם, שנאמר שמה – שם תהא דירתו וכו'.

הלכה ז' מתני' ומעלות היו שֶׁכָּר לְלוּיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אומר: לא היו מעלים לָחֵן שֶׁכָּר. וְחוּזָר לְשִׁרְרָה שֶׁהָיָה בָּהֶּן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אומר: לא הָיָה חוּזָר לְשִׁרְרָה שֶׁהָיָה בָּהֶן.

גמרא תני: רבי יודה אומר: למחלוקת ניתנו. רבי אומר: לבית דירה ניתנו, ותייא דרבי יוסי – כרבי מאיר [יודה], ודרבי יודה [מאיר] –

[דף ח' ע"א]

בדעתיה. דתנינן: מעלים היו שֶׁכָּר לְלוּיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אומר: לא היו מעלות שֶׁכָּר לְלוּיִם. רבא בשם רב יודה, רבי זעירא בשם מר עוקבא: אין מקדרין, אלא בחבל של חמשים אמה. רבי זירא בשם רב חסדא אומר: אין מקדרין לא בערי הלויים ולא במקום עגלה ערופה.

ותייא כמאן דאמר: אלק אמה – מגרש, ואלפים – תחום שבת. ברם,

ותייא כיי דמר רבי שמואל בשם רבי אחא: חמשה דברים חסר מקדש אחרון ממקדש ראשון, דכתיב (חגי א, ח): **עלו חהר והבאתם עין וגו'.** עד ואבבדה. ואבבד כתיב, חסר ה"א, אילו חמשה דברים שחסר מקדש אחרון ממקדש ראשון, ואילו חן: אש, ארון, אורים ותומים, שמן המשחה, ורוח הקודש.

אמר אביי: תלמיד חכם צריך לפרסם את עצמו. היד? בר נש דחכם חדא מיכלה [מסכת], ואזיל לאתר, ואינן מייקרין ליה בד הוא חכם תרין מיכלה – צריך לומר לון: חדא מיכלא אנא חכים.

רב הונא אמר: אומר בשפה רפה, והימין פשוטה לקבל. מה טעמא דרבי יודה [יוסי]? **כי יחם לבבו.** אומר רבי אבהו: וחוזר במיתתו של שלישי. אומר רבי אבהו: צרכו לדבר – שולחין ומביאין אותו משם. אומר רבי יוסי: מתניתא לא אמרה בן, אלא אפילו ישראל צריכין לו, אפילו שר צבא ביואב בן צרויה – אין יוצא משם

מסכת קרבנות פרק תשיעי

א. אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע, אלא הדם והנסכים. הדם כדברי רבן גמליאל וזרקו על גבי האישים, נסכים נותנו לספלים. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן ועלו לגבי המזבח - הרי אלו לא ירדו. כל הזבחים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין - הרי אלו לא ירדו. העצמות והגידים והקרנים והטלפים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין - הרי אלו לא ירדו.

ב. אותו ואת בנו שעלו לגבי מזבח - ירדו, שאין המזבח מקדש אלא את הראוי לו. הרובע, והנרבע, המקצה, והנעבד, והאתנן, והמחיר, והכלאים, והטרפה, ויוצא דפן, שעלו לגבי מזבח - ירדו, מפני שלא היו פסולין בקדש. זה הכלל: שהיה פסולו בקדש - הקדש מקבילו, לא היה פסולו בקדש - אין הקדש מקבילו, חוץ מבעל מום, שרבי שמעון אומר משם רבי עקיבה: בעל מום בעוף - כשר. רבי חנינא סגן הכהנים אומר: דוחה היה אבא את בעלי מומין מלקרב, מפני מה אמרו: הלן והיוצא והטמא שעלו לא ירדו? מפני שהלן כשר בשלמים, והיוצא כשר בבמה, והטמא כשר בצבור.

ג. הקמץ, והלבונה, מנחת כהנים, ומנחת כהן משוח, ומנחת נסכים שעלו לגבי מזבח ונמצאו פסולים - הרי אלו לא ירדו. אבל קטרת שעלה לגבי המזבח - תרד, שאין המזבח מקדש אלא את הראוי לו, עולה שעלתה לגבי מזבח ונמצאת פסולה - יקטירנה על יד העזרה. אברין שלנו בעזרה - מעלין אותה כל הלילה. שעל גבי הכבש, שבראשו של מזבח - מעלין אותם לעולם. כשם שאם עלו לא ירדו - כך אם ירדו לא יעלו, ואם עלו - ירדו. הקמץ שנתנו על גבי האישים - שיריו מתרין.

ד. אמורין שנתנן על גבי האישים - הכשר מתר. הפגול והנותר והטמא שנתן על גבי האישים - חזבין עליהם משום פגול ונותר וטמא, עולה שחוטתה שעלתה על המזבח, או שעלתה חיה ושחטה - הרי מפשיט ומנתח ומוריד את הדם וזורקו למטה, מוריד את הקרבים ומדיחן במים, וחוזר ומעלה אותן ומוריד את העור לכהנים, וחוזר ומקטיר את הכל.

ה. זבחים שחוטין שעלו לגבי מזבח - הרי זה מפשיט ומנתח ומוריד את הדם וזורקו למטה, מוריד את הקרבים ומדיחן במים, וחוזר ומעלה אותן, ומוריד את העור ואת הכשר לבעלים, חוזר ומקטיר את השאר. העלו חיים - מורידן ושוחטן למטה, אין לך שמקדיש במזבח החיצון אלא את הראוי לו.

ו. כלי הלח מקדשין את הלח, ומדת היבש מקדשת את היבש, אין כלי הלח מקדשין את היבש, ולא מדת היבש מקדשת את הלח, אין מקדשת אלא במלואן. אין מקדשת אלא מתוכן, אין מקדש אלא בפנים. נקברו, נפגמו, נסדקו, אם עושין מעין מלאכתן שהיו עושין כשהן שלמים - מקדשין, ואם לאו - אין מקדשין.

מסכת קרבנות פרק צשירי

א. כל התדיר מחברו - הוא קדם את חברו, וכל המקדש מחברו - הוא קדם את חברו. פר משיח ופר העדה עומדין - פר משיח קדם לפר העדה בכל מעשיו, הואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת מוטב שיקדם מכפר למתכפר שנאמר (ויקרא טז, טז): "וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל". פר הבא על כל המצות קדם לשעירי העדה, ושעירי העדה קודמין לשעיר של נשיא, ושעיר של נשיא קדם לשעירה של יחיד, ושעירה של יחיד קודמת לכבשה של יחיד. תודה קודמת לאיל נזיר מפני שהתודה טעונה ארבעה מיני לחם, ואיל נזיר טעון שני מיני לחם. מעשר קדם את העופות. אמר רבי

- מפני שממעט את אכילתו ומקום אכילתו וזמן אכילתו. אבל חטאת ואשם מתבשלין זה עם זה. תודה ואיל נזיר מתבשלין זה עם זה. הבכור ומורם משלמים מתבשלים זה עם זה, מפני שכלן שוות.

ה. אחד חטאות החיצונות ואחד חטאות הפנימיות לכבוס, שנאמר (ויקרא ו, יח): "תורת החטאת" - תורה אחת לכל החטאות. חטאת העוף - אין דמה טעון כבוס. חטאת פסולה - אין דמה טעון כבוס. היתה לה שעת הכשר ונפסלה - דמה טעון כבוס; דברי רבי יעקב. רבי שמעון אומר: אף על פי שהיתה שעת הכשר ונפסלה - אין דמה טעון כבוס. נתן על הקרן ועל הכבש ועל היסוד - אין זקוק לו. נתן מידו כשהוא מזה על גבי הקיתון - גורדו והוא טהור. נתן על העור עד שלא הפשט - אין טעון כבוס. משהפשט - טעון כבוס; דברי רבי יהודה. רבי אלעזר אומר: אף משהפשט - אין טעון כבוס, אלא מקום הדם, ודבר הראוי לקבל טמאה וראוי לכבוס. היכן מכבסו? בפנים. יצא לחוץ - נכנס ומכבסו בפנים.

ו. רבי שמעון אומר: קדשים קלים - אין טעונים מריקה ושטיפה אבל טעונין הדחה משום נותן טעם. כבשים פסולין - אין טעונין מריקה ושטיפה. רבי יעקב אומר: היה להן שעת הכשר ונפסלו - טעונין מריקה ושטיפה. רבי שמעון אומר: אף על פי שהיתה להן שעת הכשר ופסולין - אין טעונין מריקה ושטיפה אלא הדחה. כלי חרש אין טעונין אלא שביירה. היכן שוברו? בפנים. יצא לחוץ - נכנס ושוכרו בפנים. רבי טרפון אומר: בשל בו מתחלת הרגל - מבשל בו כל הרגל. אחר הרגל - טעון מריקה ושטיפה. אמר רבי נתן: לא היה רבי טרפון אומר אלא בקדשים קלים בלבד. היכן מורקן ושוטפן? בפנים. יצא לחוץ - מכניסין מורקן ושוטפן בפנים. נטמאו בחוץ - מטהרין ומכניסין, מורקן ושוטפן בפנים. כיצד מריקתן ושטיפתן?

שמעון: והלא מעשר קדשים קלים ועופות קדשי קדשים קדמו קדשים קלים לקדשי קדשים, אמור מעתה: יש במעשר אמורי קדשי קדשים מה שאין כן בעופות.

ב. חטאת העוף קודמת לעולת העוף בהקרבה. אף בהפרשה לא יאמר: זה לעולתי וזה לחטאתי, אלא אומר: זה לחטאתי וזה לעולתי. חטאת העוף של יולדת קודמת לכבשה. מנחת האיש קודמת למנחת האשה, מנחת חטים קודמת למנחת שעורים, מנחה קודמת לזין והזין קודמת לשמן, שמן קדם למלח ומלח קודמת לעצים ועצים קודמין לכל דבר.

ג. פרים קודמין לאילים ואילים קודמין לכבשים. אימתי? בזמן שבאו כאחד, אבל הבא ראשון - קרב ראשון. הבא אחרון - קרב אחרון. לחם הפנים קדם לשתי הלחם, כשהוא מחלק בעצרת אומר: 'הילך מזה הילך חמץ, הילך מזה הילך חמץ'. אבל שאול אומר: שתי הלחם קודמות ללחם הפנים. כשהוא מחלקן בעצרת אומר: 'הילך מזה, הילך מזה, הילך חמץ, הילך מזה, מפני ששתי הלחם חביבות. שקודמין זה את זה בהקרבה - כך קודמין זה את זה באכילה. קדשי קדשים קודמין לקדשים קלים. הנאכלין ליום אחד קודמין לנאכלין לשני ימים. שלמים של אמש קודמין לחטאת ואשם של יום. רבי שמעון אומר: חטאת ואשם של יום קודמין לשל אמש.

ד. וכלן רשאים כהנים לשנות באכילתן. מנחות ללותתן ולהוציא שממן, ולתת לתוכן תבלי חלין ותבלי תרומה; דברי רבי שמעון. רבי מאיר אומר: תבלי חלין ולא תבלי תרומה, שלא יביאו לידי פסול ולידי מעוט אכילה. זין כיוצא בו. אין מבשלין חטאת ואשם עם מורם מתודה, ואיל נזיר עם הבכור עם המורם משל שלמים - מפני שממעט את אכילתו וזמן אכילתו. ולא שלמים של אמש עם חטאת ואשם של יום

חוץ לירושלים, ולצפונה של ירושלים חוץ לשלש מחנות, ולא היו שורפין אותן שלמין, אלא מנתחין אותן על ידי עורן כנתחי עולות.

ד. אין הכהנים חולקין בשר כנגד בשר, ועופות כנגד עופות, בשר כנגד עופות, עופות כנגד מנחות, מנחות כנגד מנחות, שנאמר (ויקרא ז, ט): "וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו". האיש חולק אף על פי בעל מום, אין הקטן חולק אף על פי תמים. קטן, מאימתי כשר לחלק בקדשי מקדש? משביא שתי שערות, אבל אין מקריבין אותו לעבודה, עד שנתמלא זקנו. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים שנה ומעלה - "לנצח על מלאכת בית ה'" (עזרא ג, ח). עולה - בלה לגבוה ועורה לכהנים. קדשי קדשים הדים ואמוריו - למזבח ובשר ועור לכהנים. קדשים קלים הדים ואמורים למזבח, ועור ובשר לבעלים. זה הכלל: כל שיש לו בבשר - יש לו בעורות, כל שאין לו בבשר - אין לו בעורות, חוץ מן העולה שפרש בה הכתוב (ויקרא ז, ח): "עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה", שחטה חוץ לזמנה, חוץ למקומה, הואיל ולא זכה מזבח בבשרה - לא יזכו הכהנים בעורה. עולת הקדש - אין עורה לכהנים; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: עורה לכהנים. רבי יוסי בן רבי יהודה מוסיף אף של גרים ושל נשים ועבדים, שנאמר (שם): "עולת איש" - פרט לאלו. אמרו לו: והלא כבר נאמר "עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה", אם כהן? למה נאמר "עולת איש"? אלא עולה שעלתה לאיש - עורה לכהנים, ושלא עלתה לאיש - אין עורה לכהנים.

ה. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שנטמא הדם - הדם זרק, ועור ובשר אסורין. ואם נזרק הדם - עור ובשר מתירים. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שנטמא הזבח - העור אסור. שחטו והפשיטו ונטמא העור ואחר

במקום אכילתו - מריקתו ושטיפתו. עד זמן אכילתו מריקתו ושטיפתו. בשל בו קדשי קדשים - מרק ושטף לקדשי קדשים. קדשים קלים - מרק ושטף לקדשים קלים. קדשי קדשים וקדשים קלים - מרק ושטף לחמור שבהן. שטף ולא מרק, מרק ולא שטף - יאכל כחמור שבהן.

ז. חמר בהזאה שאין במריקה ושטיפה, ובמריקה ושטיפה שאין בהזאה. שהזאה נוהגת בחטאות הפנימיות ונוהגת לפני זריקת דמים, מה שאין כן במריקה ושטיפה. חמר במריקה ושטיפה, שהמריקה ושטיפה נוהגים בקדשי קדשים ובקדשים קלים, ואם נתבשל במקצת כלי - כלו טעון מריקה ושטיפה, מה שאין כן בהזאה.

מסכת קרבנות פרק אחד עשר

א. אין אוגן רשאי להביא זבחים כל שבעה, אחד זבחים שהן ראויין לבא נדבה, ואחד זבחים שאין ראויין לבא נדבה, אפלו יין ואפלו עצים ואפלו לבונה, שנאמר (ויקרא ג, א): "שלמים". רבי שמעון אומר: שלמים שהכל שלום בהן, מהן למזבח, ומהן לכהנים, ומהן לבעלים. זבחי תודה הרי זה תודה בכל מקום, שנאמר (תהלים ג, כג): "זובח תודה יכבדני ושם דרך ארצנו" וגו'.

ב. כהן גדול מקריב אוגן ואינו אוכל, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל אותו היום. רבי שמעון אומר: גומר את העבודה שבידו ובא לו, אבל כהן הדיט שעמד ומקריב ומת לו מת - מניח את העבודה שבידו ויוצא. לפיכך, אם זרק את הדם או שהקטיר קטרת, כל עבודה שעבד - הרי אלו פסולות.

ג. כל חטאות שדמן נכנס לפנים - אין לכהנים בהן כלום, אלא הדם ואמורין למזבח, ועור ובשר יצאו לבית השרפה. היכן שורפין אותן? בבית הדשן הגדול

אפילו לאחר זריקת דמים - יפשיט העור עם הבשר.

ז. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים ללשכת בית הפרוה, והיו מחלקין אותן בערבין לכל בית אב שבאותו היום, והיו גדולי כהונה באים ונוטלין אותם בזרוע, התקינו שיהו מחלקין אותן בערבי שבתות לכל משמר ומשמר, ועדין היו גדולי כהונה באין ונוטלין אותן בזרוע, עמדו הבבליים והקדישום לשמים. אבא שאול אומר: קורות של שקמה היו ביריחו, ובעלי אגרוף נוטלין אותן, עמדו והקדישום, אמרו: לא הקדישו בבליים לשמים אלא קורות שקמה בלבד.

ח. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, בזמן שנשרפין כמצותן נשרפין בבית הדשן ומטמאין בגדים. ואם אין נשרפין כמצותן - נשרפין בבית הבירה ואין מטמאין בגדים. רבי יוסי הגלילי אומר: בבית הדשן הגדול היו נשרפין, אפלו בתבן אפלו בקש ואפלו בגבכא, ואפלו לא הצית את האש אלא ברבה - הרי אלו כשרין.

מסכת קרבנות פרק שנים עשר

א. רבי אומר: הפרש בין השוחט בפנים למעלה בחוץ ובין השוחט בחוץ למעלה בחוץ, שהשוחט בפנים למעלה בחוץ - היתה לו שעת הכשר, והשוחט בחוץ למעלה בחוץ - לא היתה לו שעת הכשר. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: הפרש בין השוחט בפנים ומעלה בחוץ, שהשוחט בפנים ומעלה בחוץ - הקדש מקבלו, השוחט בחוץ ומעלה בחוץ - אין הקדש מקבלו. אי אפשר לשוחט אחר שוחט, אבל יש מעלה אחר מעלה. שחטו שנים - פטורים. העלו שנים - חייבין. העלה וחרו והעלה - חייב על כל העלאה והעלאה; דברי רבי שמעון. רבי יוסי אומר: אין חייב אלא אחת, ואין חייב אלא עד שיכנה את המזבח ויסדר

כך זרק את הדם - העור מתר; דברי רבי. רבי שמעון אומר: העור אסור. שחטו ולא הפשיטו, זרק את הדם ואחר כך נטמא הזבח - העור אסור. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: יפשיט העור עם הבשר. שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך נטמא הזבח - הכל מודים שהעור מתר. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הדם, או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הדם - לא יזרק, עור ובשר אסורין. ואף על פי שגזק הדם - עור ובשר אסורין.

ו. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הזבח - העור אסור. שחטו והפשיטו ויצא הזבח ואחר כך זרק את הדם - העור מתר; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: העור אסור. שחטו ולא הפשיטו וזרק את הדם ואחר כך יצא הזבח - העור אסור; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: יפשיט העור עם הבשר. שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך יצא הזבח - הכל מודין שהעור מתר. שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הדם, או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שילן הדם - הדם יזרק, עור ובשר אסורין. ואף על פי שגזק הדם - עור ובשר אסורין. שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שילן הזבח - העור אסור. שחטו ולא הפשיטו וזרק את הדם ולן הזבח - העור אסור; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: יפשיט העור עם הבשר. שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך לן הזבח - הכל מודים שהעור מתר. רבי אומר: הדם מרצה על העור בפני עצמו, כשהוא עם הבשר, נולד בו פסול בין לפני זריקת דמים בין לאחר זריקת דמים - הרי הוא כיוצא בו. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אין הדם מרצה על העור בפני עצמו, כשהוא עם הבשר נזרק עליו הדם - הרצה שעה אחת, לפיכך, אם נולד לו פסול

המצרכה; דברי רבי יוסי. רבי שמעון אומר: אפילו העלה על הסלע או על האבן - חיב.

ב. עולה, ועולת העוף, וחלבים, הקמץ והלבונה מנחת כהנים ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ - חיב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כלו; מודה רבי אלעזר, שאם הקריב בפנים ושיר מהן כזית והקריבו בחוץ שהוא חיב, שכן ראוי לקרב לפנים. הקמץ והלבונה שהקריב אחד מהן בחוץ - חיב, ורבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. מודה רבי אלעזר, שאם הקריב את אחד בפנים ושיר את חברו בחוץ שהוא חיב, שכן ראוי להזות לפנים.

ג. שני ביכי לבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ - חיב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. מודה רבי אלעזר שאם הקריב את אחד מהן בפנים ושיר את חברו, והקריבו בחוץ - שהוא חיב, שכן ראוי לקרב לפנים. מודה רבי אלעזר בקמץ מנחת חוטא ולבונה נדבה שהקריבן בחוץ - שהוא חיב, שכן ראוי לקרב לפנים.

ד. המנסף שלשת לוגין זין בחוץ - חיב. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: עד שלא קדשו בכלי - פטור, משקדשו בכלי - חיב. המנסף שלשת לוגין מים בחג בחוץ - חיב. בשאר ימות השנה - פטור. רבי אלעזר אומר: אף בחג, אם נתמלא לשם חג - חיב, אם לאו - פטור. עולה, עולת העוף, וחלבים, הקמץ, והלבונה, מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שהקריב אחת מהן כחצי זית - פטור, והמנסף פחות משלשת לוגין מים, פחות משלשת לוגין זין בחוץ - פטור. רבי נחמיה אומר: שירי הדם - חיבין עליהן בחוץ. אמר רבי יעקב: והלא שירי מצוה הן! היאך חיבין על שירי מצוה? אמר רבי נחמיה: הקטר חלבים יוכיחו, שהן שירי מצוה וחיבין עליהן בחוץ. אמר לו רבי יעקב: אף על פי שהן

שירי מצוה, תחלת עבודה הן. חטאת העוף הבאה על הספק, והקריבה בחוץ - חיבין עליה אשם תלוי. אשם תלוי הבא על הספק, הקריבו בחוץ - חיבין עליו חטאת.

ה. עולה שקבל דמה בכוס אחד, נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ, וחזר ונתן בפנים - חיב, שכלו ראוי לבא בפנים. קבל דמה בשני כוסות, נתן שניהם בפנים - פטור. שניהן בחוץ - חיב. אחד בפנים ואחד בחוץ - פטור. אחד בחוץ ואחד בפנים - כפר הפנימי וחיב על מה שבחוץ, למה הדבר דומה? למפריש תודתו ואבדה, והפריש אחת תחתיה, ואחר כך נמצאת הראשונה. שחט שתייהן בפנים - פטור. שתייהן בחוץ - חיב. אחת בפנים ואחת בחוץ, אחת בחוץ ואחת בפנים - כפר בפנים, וחיב על מה שבחוץ. שחטן והרי דמן מנחין בכוסות, נתן שניהם בפנים - פטור. שניהן בחוץ - חיב. אחד בפנים ואחד בחוץ - פטור. אחד בחוץ ואחד בפנים - כפר הפנימי וחיב.

ו. ולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, להקריבן בחוץ - פטור. שכפרו הבעלים, ושעברה שנתה, שאבדה, ונמצאת עד שלא כפרו הבעלים - חיב. משכפרו הבעלים - פטור. פרים הנשרפים, ושעירים הנשרפין שהקריבן בחוץ - פטור. אותו ואת בנו שהקריבן בחוץ - חיב על הראשון ופטור על השני. רבי שמעון אומר: השני בלא תעשה. עולה ומחטר זמן בגופה - פטור. ובבעלים - חיב. רבי שמעון אומר: בגופה בלא תעשה. חטאת ומחטר זמן, בין בגופה ובין בבעלים - פטור. רבי שמעון אומר: הרי זה בלא תעשה. הקומץ והמקבל דמו בחוץ - פטור. זה הכלל: כל שהוא משם עבודה וראוי לקרב בפנים - חיבין עליו בחוץ, וכל שאינו משום עבודה ואין ראוי לקרב בפנים - אין חיבין עליו בחוץ. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף כל שהוא משום

עבודה, וראוי לקרב בפנים, עשה הזר פיוצא בו בפנים - חזק, חזק מן השוחט.

ז. כהן שעבד טמא, טבול יום, ומחוסר בגדים, ומחוסר כפורים, ושללא רחויז ידים ורגלים - אין חזק אלא אחת. זר שעבד, טמא, טבול יום, ומחוסר בגדים, ומחוסר כפורים, ושללא רחויז ידים ורגלים - אין חזק אלא אחת.

ח. ואלו הן שבמיתה: האוכל טבל, וזר שאכל תרומה, וכהן טמא שאכל תרומה טהורה, וזר, וטבול יום, מחוסר בגדים ומחוסר כפורים, ושללא רחויז ידים ורגלים, ופרועי ראש ושתניי יין ששמשו - כלן במיתה. אבל ערל, ואונן, ויושב - הרי אלו באזהרה. בעל מום - במיתה; דברי רבי. וחכמים אומרים: ב'לא תעשה' היזיד במעילה; רבי אומר: במיתה. וחכמים אומרים: ב'לא תעשה' אלו חזיבין עליהן מיתה: זרק את הדם לפנים, ולפני לפנים, המצוה בעוף, מקטיר על גבי מזבח, והמנסף שלשית לוגין מים ושלשית לוגין יין בחוץ - הרי אלו חזיבין מיתה. אבל הקומץ, והמקבל, והמהלך, קבל הזר, קבל הפסול, קבל בשמאלו, קבל בכלי חול, נתן את הנתנין למטה למעלה, ואת הנתנין למעלה למטה, את הנתנין בפנים בחוץ, ואת הנתנין בחוץ בפנים, או ששחטן חוץ לזמנו, וחוץ למקומו, הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן - הרי אלו בלא תעשה.

מסכת קרבנות פרק שלשה עשר

א. עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות, מה הן מקריבין? בהמה חיה ועוף גדולים וקטנים זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין טהורין, אבל לא טמאין. הכל קרב עולה וטעונה הפשט ונתוח העובדי כוכבים בזמן הזה - מתרים לעשות כן.

ב. עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות, ועבודה בבכורות. משהוקם

המשכן - היו הבמות אסורות, ואין כשרה אלא בכהנים. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, קדשים קלים בכל מחנות ישראל. הנותן על גבי מזבח בשעת פרוקה או בשעת שגלה הרוח את היריעה - לא עשה כלום. בשעת מסעות קדשים - נפסלים, וטמאים פורשים כל אחד ואחד חוץ למחיצתו.

ג. באו לגלגל - התרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים. קדשים קלים בכל מקום. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. באו לשילה - נאסרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, קדשים קלים בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. באו לנוב וגבעון - התרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מקום. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. ימי אהל מועד שבמדבר: ארבעים חסר אחת. ושבגלגל: ארבע עשרה שנה. ושבשילה: שלש מאות ושבעים חסר אחת. ושבנוב וגבעון: חמשים ושבע. בבית עולמים: ארבע מאות ועשר לבנינו הראשון, ארבע מאות ועשרים לבנינו האחרון.

ד. ארבע כללות הורה רבי שמעון בקדשים: כל שהקדישן בשעת אסור - המעלה אותו בחוץ חזק בעשה, וחזק בלא תעשה, וחזק בהכרת. כל שהקדישו בשעת הטר ושחיתו בשעת אסור - המעלה אותו בחוץ חזק בעשה, וחזק בלא תעשה, ופטור בהכרת. כל שהקדישו בשעת אסור ושחיתו בשעת הטר - חזק בעשה, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. כל שהקדישו בשעת הטר ושחיתו בשעת הטר - פטור בעשה, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. וקדשים שהקדישו בבמה גדולה - יקרבו בבמה קטנה. איזה הוא שהקדישו בשעת אסור ושחיתו בשעת אסור? קדשים

ושלמים במשכן - יקרבו במשכן. בשילה בבית עולמים - יקרבו בבית עולמים. לפיכך, המעלה אותו בחוץ - חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, וחייב בהכרת. איזהו שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת אסור? קדשים שהקדישו קדם שהוקם המשכן והוקם המשכן - יקרבו במשכן. בגלגל, ובאו לשילה - יקרבו בשילה. בנוב ובגבעון ובאו לבית העולמים - יקרבו בבית עולמים. לפיכך, המעלה אותו בחוץ - חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזהו שהקדישו בשעת אסור ושחיטתו בשעת התר? קדשים שהקדישו במשכן, באו לגלגל - יקרבו בגלגל. בשילה ובאו לנוב וגבעון - יקרבו בנוב וגבעון. לפיכך, המעלה אותן בחוץ - חייב בעשה ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזה היא שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת התר? קדשים שהקדישו בגלגל - יקרבו בגלגל. בנוב ובגבעון - יקרבו בנוב ובגבעון, לפיכך המעלה אותן בחוץ - פטור, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת.

ז. אלו דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה, קרן וכבש ויסוד בבמה גדולה, אין קרן וכבש ויסוד בבמה קטנה, פיור וכנו בבמה גדולה אין פיור וכנו בבמה קטנה. חזה ושוק לכהנים בבמה גדולה, חזה ושוק לבעלים בבמה קטנה. עור עולה לכהנים בבמה גדולה עור עולה לבעלים בבמה קטנה, חוץ למקומו בבמה גדולה אין חוץ למקומו בבמה קטנה.

ח. אלו דברים ששנה במה גדולה לבמה קטנה: שחיטה בבמה גדולה שחיטה בבמה קטנה, הפשט ונתוח בבמה גדולה הפשט ונתוח בבמה קטנה, דם מתיר מכשיר ומפגל בבמה גדולה דם מכשיר בבמה קטנה. מום פוסל בבמה גדולה מום פוסל בבמה קטנה. חוץ לזמנו בבמה גדולה חוץ לזמנו בבמה קטנה. אי זו היא במה גדולה בשעת התר הבמה? אהל מועד נטוי כדרכו אין הארון נתון שם, אי זו היא במה קטנה בשעת התר הבמה? עושה אדם במה על פתח חצרו, ועל פתח גנתו, מקריב עליה הוא ובנו בתו ועבדו ושפחתו.

ט. אי זו היא מנוחה? זו שילה. ונחלה? זו ירושלים. שנאמר (דברים יב, ט): "פי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה". ואומר (ירמיה יב, ט): "העש צבוע נחלתי לי". ואומר (שם ח): "היתה לי נחלתי כאריה ביער"; דברי רבי יהודה. רבי שמעון

שהקדישו במשכן - יקרבו במשכן. בשילה בבית עולמים - יקרבו בבית עולמים. לפיכך, המעלה אותו בחוץ - חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, וחייב בהכרת. איזהו שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת אסור? קדשים שהקדישו קדם שהוקם המשכן והוקם המשכן - יקרבו במשכן. בגלגל, ובאו לשילה - יקרבו בשילה. בנוב ובגבעון ובאו לבית העולמים - יקרבו בבית עולמים. לפיכך, המעלה אותו בחוץ - חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזהו שהקדישו בשעת אסור ושחיטתו בשעת התר? קדשים שהקדישו במשכן, באו לגלגל - יקרבו בגלגל. בשילה ובאו לנוב וגבעון - יקרבו בנוב וגבעון. לפיכך, המעלה אותן בחוץ - חייב בעשה ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזה היא שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת התר? קדשים שהקדישו בגלגל - יקרבו בגלגל. בנוב ובגבעון - יקרבו בנוב ובגבעון, לפיכך המעלה אותן בחוץ - פטור, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת.

ה. הכל כשרין לקרב בבמה אף הגרים, אף הנשים, אף העבדים. כל שנדר ונדב - קרב בבמת יחיד. כל שאין נדר ונדב - אין קרב בבמת יחיד; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין קרב בבמת יחיד אלא עולה ושלמים בלבד. במת יחיד - אין טעון נסכים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: טעונה נסכים. רבי יהודה אומר: כל שהצבור ויחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר - מקריבין באהל מועד שבגלגל. אין בין אהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל, אלא במדבר אין בו התר הבמה, ושבגלגל יש בו התר הבמה. במתו שבראש גגו - אין יחיד מקריב עליה, אלא עולה ושלמים בלבד. וחכמים אומרים: כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר - מקריבין באהל מועד שבגלגל, כאן וכאן אין היחיד מקריב עליה, אלא עולה

אומר: "נחלה" - זו שילה. "מנוחה" - זו ירושלים, שנאמר (תהלים קלב, יג): "כי בחר ה' בציון וגו' זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אריתיה".

מסכת מנחות פרק ראשון

א. רבי שמעון אומר: כל המנחות שנקמצו שלא לשמן - כשרות, ועלו לבעלים לשם חובה, שאין המנחות דומות לזבחים. מחבת לשום מרחשת - מעשיה מודיעים עליה לשום מחבת. מרחשת לשום בלוה - מעשיה מודיעין עליה, לשום מרחשת. אבל זבחים אין כאן, אלא מעשה אחד לכלן ושחיטה אחת לכלן.

ב. חמר בשחיטה שאין בקמיצה, ובקמיצה שאין בשחיטה, שהשחיטה קבוע לה צפון וקבוע לה מקום בצואר. ונוהגת בכל הקרבים ואוסרת חלין בפנים וקדשים בחוץ, וחיבין עליה בחוץ, מה שאין כן בקמיצה. חמר בקמיצה, שהקמיצה טעון כהן וכלי שרת, מה שאין כן בשחיטה. קמיצה בכלי ושחיטה אפלו בקרומית של קנה.

ג. חמר בשחיטה שאין במליקה, ובמליקה שאין בשחיטה, שהשחיטה דוחה את השבת ואת הטמאה, ונוהגת בצבור כיחיד, וטעונה כלי, וטעונה צפון, מה שאין כן במליקה. חמר במליקה, שהמליקה טעונה כהן כשר, מה שאין כן בשחיטה.

ד. חמר בקמיצה שאין במליקה, ובמליקה שאין בקמיצה, שהקמיצה דוחה את השבת ודוחה את הטמאה, ונוהגת בצבור כיחיד, וטעונה כלי, מה שאין כן במליקה. חמר במליקה, שהמליקה קבוע לה מקום בצואר, ונוהגת בכל הקרבים, מה שאין כן בקמיצה. רבי אליעזר אומר: אפלו רגלו אחת על גבי הרצפה ורגלו אחת על גבי לבנה, רגלו אחת על גבי רצפה ורגלו אחת על גבי פלים, אם נטל הכלי ויוכל לעמוד בפני עצמו - כשר. ואם לאו - פסול.

ה. טמא מת, וטבול יום, ומחסר כפורים, אין הציץ מרצה על טמאת הגוף, על מה הציץ מרצה? על טמאת הדם ועל הקמיצה ועל הנסכים.

ו. מחסר בגדים כהן גדול משמש בשמונה כלים. וההדיוט בארבעה. ואם שמש כהן גדול בארבעה והדיוט בשמונה ועבד - עבודתו פסולה. עבד עבודת זהב בכגדי לכן, ועבודת לכן בכגדי זהב ועבד - עבודתו פסולה. היו מרשלין ומסלקין, או שהיו משחקין ועבד - עבודתו כשרה. לבש שתי כתנות, ושתי מכנסים, ושני אכנטים, או שהיו מקורעין, או שחסר אחד מהם, או שנתן רטיה על גבי בשרו תחת בגדיו, ועבד - עבודתו פסולה.

ז. 'שלא רחוצ' ידים ורגלים' כיצד? מקדש ידיו ורגליו בכלי שרת בפנים, קדש ידיו ורגליו בכלי שרת בחוץ, או מפלי חול בפנים, או שטבל במי מערה ועבד - עבודתו פסולה. כיצד הוא מקדש? נותן יד ימינו על גבי רגל ימינו, שמאלו על גבי רגל שמאלו, משפשף ומרחיץ, משפשף ומרחיץ. רבי יהודה אומר: אפלו שתי ידיים זו על גבי זו - מקדש. אמרו לו: אי אפשר לכן. כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שטבל ולא קדש ידיו ורגליו, בין עבודה לעבודה, ובין בגדים לבגדים, ועבד - עבודתו כשרה. אבל כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם. וכן כהן גדול שטבל ולא קדש ידיו ורגליו מן הבקר, ועבד - עבודתו פסולה. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט ששמשו שחרית, ולא רחצו ידיהם ורגליהם - הרי אלו חייבים מיתה, שנאמר (שמות ל, כ): "בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימתוו". היה עומד ומקריב כל הלילה לאורה - טעון קדוש ידים ורגלים. רבי אומר: אין הלילה פוסלת בקדוש ידים ורגלים. רבי אליעזר בן רבי שמעון אומר: אפלו הוא עוסק בעבודה שלשה ימים - אין הלילה פוסלת בקדוש ידים ורגלים.

שנאמר (ויקרא ו, טו): "וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל".

מסכת מנחות פרק שני

א. הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, או כזית משיריה בחוץ, להקטיר קמצה בחוץ, או כזית מקמצה בחוץ, להקטיר לבונתה בחוץ, או כזית מלבונתה בחוץ - פסול ואין בו כרת. לאכול שיריה למחר, או כזית משיריה למחר, להקטיר קמצה למחר, או כזית מקמצה למחר, להקטיר לבונתה, או כזית מלבונתה למחר - פגול וחיבין עליו כרת. כל המנחות שקמץן שלא לשמן, הוליד והקטיר חוץ לזמן, הוליד והקטיר שלא לשמן - פגול וחיבין עליו כרת, ובלבד שיקרב המתיר כמצותו. כיצד קרב המתיר כמצותו? קמץ בשתיקה, ונתן בפלי, והוליד חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בפלי והוליד והקטיר בשתיקה, או שקמץ ונתן בפלי והוליד והקטיר בשתיקה - זהו שקרב המתיר כמצותו.

ב. כיצד לא קרב המתיר כמצותו? קמץ חוץ לזמנו ונתן בפלי, והוליד והקטיר חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בפלי, והוליד והקטיר חוץ למקומו, או שקמץ ונתן בפלי, והוליד והקטיר חוץ למקומו, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול, וחיבין עליו כרת. קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת.

ג. כיצד קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן? קמץ חוץ למקומו, ונתן בפלי והוליד והקטיר חוץ לזמנו. מנחת חטא ומנחת קנאות שקמץן שלא לשמן - פסול, ואין בו כרת, מפני שלא קרב המתיר כמצותו.

ד. הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, להקטיר קמצה למחר, לאכול שיריה

ח. ישב על גבי הרצפה - פסול, שנאמר (דברים יח, ה): "לעמד". עמד על גבי לבנה - פסול, שנאמר (שם שם, ז): "ככל אחיו הלויים".

ט. קמץ בשמאל - פסול. בן בתיא אומר: יחזיר ויחזיר ויקמץ בימין. אמר רבי אלעזר בן רבי שמעון: כך היה רבי יהודה בן בתיא אומר בכל הפסולין. רבי יוסי בן יאסין ורבי יהודה נחום אומר: במה דברים אמורים? בזמן שלא קדש קמץ בכלי, אבל אם קדש קמץ זה בכלי - הכל מודים שלא יחזיר. רבי אומר: בין כך ובין כך - יחזיר, שאין הכלי מקדש קמץ בכלי, אבל אם קדש קמץ זה בכלי - הכל מודים שלא יחזיר. רבי אומר: בין כך ובין כך - יחזיר, שאין הכלי מקדש קמץ שלא נקמץ מבריתו.

י. כיצד סדר מנחות? היה מביאן מתוך ביתו בכלי כסף ובכלי זהב - נותנה בתוך כלי שרת ומקדשה בתוך כלי שרת, ונותן שמנה ולבונתה עליה. נכנס ומגישה בקרן מזרחית דרומית, לדרומה של קרן - מניחה במזבח ודיו, ומסלק את לבונתה מצד אחד, וקומץ ממקום השמן, ונותנו בתוך כלי שרת, ומקדשו בתוך כלי שרת, ומלקט את הלבונה, ונותנה על גבו, ומעלה אותו על גבי המזבח, ומולחו ונותן על גבי המזבח. האשים והשירים נתנין לכהנים, ושאין כהנים לתן בשירי מנחות יין שמן ודבש, ואסורין לחמץ. כיצד הוא עושה? פושט אצבעותיו על פסת ידו. וכפיתים ממחק ממעלה למטה. רבה שמנה וחסר שמנה, רבה סולתה וחסר סולתה - פסולה. רבה לבונתה - כשרה. מעט לבונתה, אפלו שני קרטין - כשרה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: הקמץ והלבונה שחסר אפלו כל שהוא - פסולה. קמץ שלא ממקום השמן, ושלא ממקום הלבונה, או שלא נתן עליה לבונה, אפלו כל שהוא - פסולה. אחד מנחת ישראל ואחד מנחת כהנים, אלא שמנחת כהנים כלה כליל לאשים,

ובשעת הקטרה חשב עוד להקטיר מקמצה כחצי זית למחר - פגול וחיבין עליו כרת, מפני שקמיצה והקטרה מצטרפין זה עם זה לפגול. הקומץ את המנחה להקטיר מקמצה כחצי זית למחר, שאין פחות מכזית מפגול ופוסל בכל מקום. הקומץ את המנחה לאכול קמצה ולהקטיר שיריה, לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - כשר. ורבי יהודה פוסל. להניח קמצה ושיריה למחר, או להוציאן לחוץ - כשר ורבי יהודה פוסל. רבי אליעזר אומר: רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע מכשיר. אמר לו רבי יהודה: ומה אם הניח את הקומץ למחר - אינו פוסל. ותכמים אומרים: זה וזה כשר! אין לך שהוא פוסל אלא מחשבת קמיצה והקטרה בלבד.

למחר, להקטיר קמצה בחוץ, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - חיבין עליו כרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. כל המנחות שקמצן חוץ לזמנן, או שקבלו פסולין את הקמץ וקטרוהו בשתיקה, אפלו חוץ לזמנו - פסול ואין בו כרת.

ה. הקומץ את המנחה לאכל שיריה כזית היום וכזית למחר. להקטיר מקמצה כזית בחוץ וכזית בפנים - פסול ואין בו כרת. לאכל משיריה כזית היום וכזית למחר, להקטיר מקמצה כזית היום וכזית למחר - פגול וחיבין עליו כרת. הקומץ את המנחה, לאכל משיריה כחצי זית בחוץ וכחצי זית בפנים, ולהקטיר מקמצה כחצי זית בחוץ וכחצי זית בפנים - כשר! וכן למחר כשר.

ו. הקמץ את המנחה, לאכל משיריה כזית בחוץ, וכזית בפנים, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו כרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו כרת. הקומץ את המנחה, לאכול משיריה כחצי זית בחוץ, ולהקטיר מקמצה כחצי זית למחר, לאכול משיריה כחצי זית למחר, ולהקטיר מקמצה כחצי זית בחוץ, ולהקטיר מקמצה כחצי זית למחר - כשר, שאין קמיצה והקטרה מצטרפין זה עם זה. אבל קמיצה וקמיצה, הקטרה והקטרה - מצטרפין זה עם זה. כיצד קומץ את המנחה לאכול משיריה כזית בחוץ וכזית למחר, להקטיר מקמצה כזית בחוץ וכזית למחר? - פסול ואין בו כרת, מפני שקמיצה וקמיצה, הקטרה והקטרה - מצטרפין זה עם זה. הקומץ את המנחה לאכול משיריה כחצי זית למחר,

11 OCT	ראשון Sunday	ל 30	בבלי: בכורות כג ירושלמי: מכות א תוספתא: קרבנות ט נ"ך: מלכים"א טו רמב"ם: יבום וחליצה ז	Rosh Chodesh Cheshvan נץ החמה..... 7:03 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:52 סו"ז תפלה - גר"א... 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:34	א' דראש חודש חשון עלות השחר..... 5:51 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:16 סו"ז תפלה - בג"א... 10:25 שקיעה..... 6:21
12 OCT	שני Monday	א 1	בבלי: בכורות כד ירושלמי: מכות ב תוספתא: קרבנות י נ"ך: מלכים"א טז רמב"ם: יבום וחליצה ח	Rosh Chodesh Cheshvan נץ החמה..... 7:04 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:52 סו"ז תפלה - גר"א... 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:33	ב' דראש חודש חשון עלות השחר..... 5:52 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:16 סו"ז תפלה - בג"א... 10:25 שקיעה..... 6:20
13 OCT	שלישי Tuesday	ב 2	בבלי: בכורות כה ירושלמי: מכות ג תוספתא: קרבנות יא נ"ך: מלכים"א יז רמב"ם: נערה בתולה א	נץ החמה..... 7:05 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:53 סו"ז תפלה - גר"א... 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:31	עלות השחר..... 5:53 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:17 סו"ז תפלה - בג"א... 10:25 שקיעה..... 6:18
14 OCT	רביעי Wednesday	ג 3	בבלי: בכורות כו ירושלמי: מכות ד תוספתא: קרבנות יב נ"ך: מלכים"א יח רמב"ם: נערה בתולה ב	נץ החמה..... 7:06 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:53 סו"ז תפלה - גר"א... 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:30	עלות השחר..... 5:54 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:17 סו"ז תפלה - בג"א... 10:25 שקיעה..... 6:17
15 OCT	המישי Thursday	ד 4	בבלי: בכורות כז ירושלמי: מכות ה תוספתא: קרבנות יג נ"ך: מלכים"א יט רמב"ם: נערה בתולה ג	נץ החמה..... 7:08 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:54 סו"ז תפלה - גר"א... 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:28	עלות השחר..... 5:55 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:18 סו"ז תפלה - בג"א... 10:25 שקיעה..... 6:15
16 OCT	ששי Friday	ה 5	בבלי: בכורות כח ירושלמי: מכות ו תוספתא: מנחות א נ"ך: מלכים"א כ רמב"ם: שוטה א	נץ החמה..... 7:09 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:54 סו"ז תפלה - גר"א... 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:26	עלות השחר..... 5:56 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:18 סו"ז תפלה - בג"א... 10:26 שקיעה..... 6:13
Candle Lighting 5:56 הדלקת נרות					
17 OCT	שבת Shabbos	ו 6	בבלי: בכורות כט ירושלמי: מכות ז תוספתא: מנחות ב נ"ך: מלכים"א כא רמב"ם: שוטה ב	נץ החמה..... 7:10 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:55 סו"ז תפלה - גר"א... 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:25	נח, מברכין בה"ב עלות השחר..... 5:57 סו"ז קרי"ש - בג"א... 9:19 סו"ז תפלה - בג"א... 10:26 שקיעה..... 6:12
Shabbos Ends 7:25 זמן מוצש"ק					

דו"ך'ן זאגן "תקון חצות" ווערט מען געראטעוועט פון גנבים.

(ספר המדות אות גנבה וגזלה חלק ב' סימן ה')